

2022

in beeld,
woord
& cijfers

Van de Raad van Bestuur	3
Over VolkerWessels	4
In één oogopslag	6
Strategie	8
Financiële resultaten	15
Veiligheid	18
Duurzaamheid	26
Integriteit	39
Bijzondere projecten	42

DIVISIES

Nederland Bouw & Vastgoedontwikkeling	52
Nederland Infrastructuur	54
Nederland Energie & Telecom Infrastructuur	56
Verenigd Koninkrijk	58
Noord-Amerika	60
Duitsland	62

Welkom in de wereld van VolkerWessels

Bepalend voor 2022 is vanzelfsprekend het uitbreken van de oorlog in Oekraïne op 24 februari. De gevolgen van deze oorlog laten zich inmiddels op een veelheid van terreinen voelen. Allereerst is er het onbeschrijflijke humanitaire leed van de bevolking en de vluchtelingenstroom die de oorlog teweeg heeft gebracht.

Maar ook de geopolitieke consequenties zullen naar verwachting groot zijn nu de wereld op weg is naar een nieuwe orde. Als gevolg hiervan zijn de economische verwachtingen minder voorspelbaar geworden en zal disruptie eerder de norm dan de uitzondering zijn.

De gevolgen van deze ontwikkelingen lieten zich vooral zien in een sterk (verder) oplopende inflatie, snelle en sterke rentestijgingen en voortdurende onzekerheid over de beschikbaarheid van materialen. Ondanks deze uitdagingen zijn wij goed in staat gebleken om onze projecten op een goede en gecontroleerde wijze uit te voeren. Een prestatie waar wij als bedrijf buitengewoon trots op zijn!

Alhoewel de inflatie inmiddels daalt, blijkt de invloed van een sterk gestegen rente hardnekkiger te zijn. De sterk opgelopen hypotheekrente begon met name in de tweede helft van 2022 voelbaar te worden in de woningbouw en projectontwikkeling. In combinatie met de door de Nederlandse regering voorgestelde wijzigingen in het segment van de middenhuur, heeft dit een negatief effect op onze woningbouw- en ontwikkelactiviteiten.

Gedurende 2022 hebben wij, met behoud van onze lokale ondernemersgeest, een groot deel van ons bedrijf voorzien van een nieuw uniform beeldmerk. Een beeldmerk wat recht doet aan de lange, robuuste historie van VolkerWessels en wat een enorme stap voorwaarts betekent voor de herkenbaarheid naar onze klanten en de arbeidsmarkt.

van links naar rechts: Dick Boers, Jan de Ruiter, Richard Leijnse, Alfred Vos en Cees de Wijs

Op het gebied van duurzaamheid zetten wij belangrijke stappen om onze CO₂ uitstoot verder te verminderen.

Ten opzichte van peiljaar 2019, is onze CO₂ uitstoot met 23% afgenomen. Het is onze ambitie om samen met onze opdrachtgevers en partners te werken aan een onderneming die in 2030 emissievrij kan opereren. Op "www.emissievrij2030.nl" hebben wij aangegeven op welke wijze wij dit verwachten te realiseren.

In een jaar vol van onzekerheden zijn wij blijven investeren in onze belangrijkste assets: onze mensen. Naast het succes van een eigen Technische Vakschool, investeren wij ook veel tijd, energie en middelen in de VolkerWessels Academy. Via de Academy bieden wij een breed pallet van veelal in-house training programma's aan op zowel vakinhoudelijk gebied als op het gebied van persoonlijke ontwikkeling.

Onze veiligheidsprestatie is verder verbeterd, het aantal ongevallen nam verder af ten opzichte van 2021. In de tweede helft van het jaar hebben wij een nieuwe veiligheidscampagne gelanceerd waarin wij alle medewerkers vragen zich te gedragen als een veiligheidsleider.

Op deze wijze willen wij het veiligheidsbewustzijn bij al onze mensen verder verhogen.

Ook dit jaar bleef de vraag in de sectoren waarin wij opereren groot. Ondanks de eerder genoemde uitdagingen heeft dit geleid tot sterke financiële prestaties. In 2022 is onze EBT-marge met 30 basispunten gestegen naar 3,9%, is de omzet met 7% toegenomen tot €6.599 miljoen en steeg de nettowinst met 16% tot een bedrag van €192 miljoen. Een sterke reductie van faalkosten en de voortdurende scherpe focus op risico- en contractmanagement hebben bijgedragen aan onze resultaatverbetering. De solvabiliteit is toegenomen tot 23%. Onze netto vorderingspositie bedroeg €207 miljoen per 31 december 2022.

Op deze plaats willen wij al onze medewerkers dank zeggen voor hun inzet, motivatie en volharding om onder uitdagende omstandigheden alsnog een sterk resultaat te realiseren.

De Raad van Bestuur

Alfred Vos, Jan de Ruiter, Richard Leijnse, Dick Boers en Cees de Wijs

PONTKADE AMSTERDAM

Op NDSM komen uiteindelijk ruim 3.000 woningen in alle soorten en maten. NDSM wordt een aantrekkelijke en levendige wijk vol dagelijkse voorzieningen op een unieke locatie.

Pontkade Fase 3 biedt 208 appartementen verdeeld over diverse appartement-types en -afmetingen; stadswoningen op de begane grond met een tuin, appartementen met privé-balkon of dakterras en een aantal penthouses op de laagbouw en de toren. Op de begane grond is ruimte

voor retail, creatieve bedrijvigheid en horeca. Aan de NDSM Straat komt het markante kantoorgebouw met een knipoog naar het industriële verleden van de werf. Net als Fase 1 en 2 kent Fase 3 een besloten binnentuin voor de bewoners. Deze collectieve binnentuin biedt een oase van rust en staat in verbinding met de binnentuin van Fase 1 en 2. Voor de auto, fiets of scooter is een eigen parkeervoorziening onder het gebouw. Vanuit alle appartementen heb je een waanzinnig uitzicht over de Werf, 't IJ en Amsterdam.

Over VolkerWessels

VolkerWessels is een toonaangevende, internationale onderneming met focus op bouw en infrastructuur. Het bedrijf is actief in Nederland, het Verenigd Koninkrijk, Noord-Amerika en Duitsland en heeft in totaal meer dan 130 verschillende werkmaatschappijen.

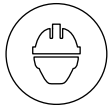
VolkerWessels draagt actief bij aan belangrijke maatschappelijke thema's zoals de bouw van woningen om het woningtekort te verhelpen, gebiedsontwikkeling, watermanagement, de vervanging van verouderde infrastructuur, het vormgeven en faciliteren van de energietransitie, connectiviteit en het klimaatadaptief maken van onze steden en natuur. VolkerWessels speelt een sleutelrol in de samenleving met projecten en diensten die duurzaam bijdragen aan de leefomgeving.

Eén van de unieke eigenschappen van VolkerWessels is het decentrale bedrijfsmodel. Elke werkmaatschappij is verantwoordelijk voor de eigen operatie en strategie, binnen de kaders die vanuit de groep worden meegegeven. Sinds 2022 zijn (bijna) alle werkmaatschappijen in Nederland te herkennen aan een nieuw beeldmerk en logo met behoud van eigen naam. Deze wijziging stelt ons in staat nog beter te laten zien wat we in huis hebben en dat de werkmaatschappijen gezamenlijk één krachtig concern vormen.

Dankzij deze opzet hebben de werkmaatschappijen veel vrijheid om te ondernemen. Ze hebben een sterke lokale focus en staan daardoor dicht bij hun klanten. De organisatie is plat en toegankelijk. Medewerkers krijgen de ruimte om kansen na te jagen en onderwerpen proactief op te pakken.

KERNWAARDEN

Aan alles wat we bij VolkerWessels doen, liggen drie kernwaarden ten grondslag: veiligheid, duurzaamheid en integriteit. Deze waarden zijn altijd en overal van toepassing, van de boardroom tot de betonmolen. Ze vormen onze 'licence to operate'.

VEILIGHEID

- 1 Creëren en bewaken van een cultuur waarin veilig werken vanzelfsprekend is.
- 2 Elke medewerker is zich bewust van de noodzaak om veilig te werken en durft anderen daarop aan te spreken.
- 3 Iedereen draagt gezamenlijk zorg voor elkaars veiligheid, is alert op gevaar en werkt planmatig om incidenten te voorkomen.

DUURZAAMHEID

- 1 We werken samen aan een klimaatneutrale, circulaire en gezonde gebouwde omgeving, zowel in onze bedrijfsvoering als in projecten.
- 2 Het is onze ambitie om in 2030 volledig emissievrij te werken.
- 3 Het is onze ambitie een goede werkgever te zijn, de natuurlijke omgeving te versterken en de gezondheid van mensen te verbeteren.

INTEGRITEIT

- 1 Om zaken te mogen doen, is integer handelen een voorwaarde.
- 2 Van iedereen in alle ondernemingen en alle lagen van ons concern verwachten we een integere en professionele werkhouding.
- 3 We verwachten dat ook van onze ketenpartners en onderaannemers.

In één oogopslag

De cijfers hebben betrekking op 2022, behalve waar anders aangegeven

4 THUISMARKTEN & 6 DIVISIES

33%*

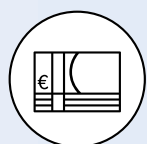
Bouw & Vastgoed-ontwikkeling

24%*

Verenigd Koninkrijk

* Percentage omzet

Omzet

€ 6,6 miljard

2021: € 6,2 miljard

Orderportefeuille

€ 8,8 miljard

2021: € 9,2 miljard

CO₂-emissies per miljoen euro omzet in kiloton (NL)**

24,9

2021: 25,6

Afvalscheidingspercentage (NL)**

97%

2021: 97%

IF-rate (NL)**

2,8

2021: 2,7

Social return score (NL)**

1,1%

2021: 1,1%

19%*
 Infrastructuur

14%*
 Energie & Telecom
 Infrastructuur

4%*
 Duitsland

6%*
 Noord-Amerika

 EBT-marge
3,9%
 2021: 3,6%

 EBT
€ 260 miljoen
 2021: € 225 miljoen

 Ondernemingen
130+

 Vakbekwame
 medewerkers
~17.000

 Opdrachtgevers
~7.000

 Projecten
 per jaar
~25.000

** De duurzaamheidscijfers van het Verenigd Koninkrijk, Noord-Amerika en Duitsland zijn te vinden op bladzijde 58, 60 en 62.

STRATEGIE

Bouwen aan een toekomstbestendige wereld

VolkerWessels is een trots én financieel gezond familiebedrijf met een lange historie. De oplossingen die wij realiseren voor wonen, werken en mobiliteit, gaan een leven lang mee. We denken niet in jaren, maar in generaties.

Het is onze gezamenlijke opdracht en verantwoordelijkheid om zowel ons bedrijf als de wereld mooier, sterker en toekomstbestendiger over te dragen aan de volgende generaties.

Aangezien de vraagstukken van verduurzaming en kwaliteit van de leefomgeving zo verweven zijn, is het niet logisch ze los van elkaar op te pakken. We combineren deze uitdagingen en zien ze als een kans voor innovaties met een grote maatschappelijke meerwaarde. Zo wordt het gemakkelijker om op grote schaal oplossingen te bedenken voor klimaatadaptatie, de energietransitie en circulair bouwen.

VolkerWessels is ervan overtuigd dat we met onze diverse portefeuille van projecten, onze mix van activiteiten in de vier thuismarkten en onze basis van vele kleine projecten een grote bijdrage kunnen leveren aan de maatschappij.

De oplossingen die wij realiseren voor wonen, werken en mobiliteit, gaan een leven lang mee

Om optimaal te blijven presteren en kansen te benutten, richt VolkerWessels zich op verduurzaming, industrialisatie, digitalisatie en innovatie. Gerichte overnames zijn een vast onderdeel van deze strategie.

Bij alles wat we doen, houden we onze kernwaarden scherp in het vizier: veiligheid, duurzaamheid en integriteit.

Strategische focus

VolkerWessels zal ook in de toekomst een evenwichtige portefeuille van activiteiten houden op het gebied van bouw en vastgoedontwikkeling en infrastructuur voor mobiliteit, energie en telecom. Daarbij blijft de focus onverkort op onze vier thuismarkten: Nederland, het Verenigd Koninkrijk, Noord-Amerika en Duitsland. Om de prestaties in onze markten verder te verbeteren, richten we ons op vier strategische prioriteiten, zoals hieronder uiteengezet. Naast deze kernprioriteiten staan risicomanagement en governance centraal in onze strategie.

1. Klantgericht bedrijfsmodel

We hechten veel waarde aan onze grote basis van kleine projecten naar ons bedrijfsmodel van lokaal ondernemerschap. Dit model zorgt voor een goed inzicht in de klantbehoefte, kennis van de lokale marktomstandigheden, de mensen en de projecten.

VolkerWessels vult dit werk aan met (grotere) multidisciplinaire projecten. Hierin kunnen we excelleren door de kennis en expertise te delen en samen te werken binnen het VolkerWessels concern. De natuurlijke voorkeur van VolkerWessels gaat uit naar relatie gedreven opdrachtgeverschap. Hiermee bedoelen wij dat opdrachtgever en opdrachtnemer heldere verwachtingen hebben bij aanvang van het project en begrip voor elkaars situatie hebben op het moment dat onvoorziene situaties zich voordoen.

Progressie in 2022: Het is onze ambitie om samen met onze klanten en partners te bouwen aan een gezonde bedrijfsvoering die in 2030 emissievrij is. Hiervoor is een duidelijke strategie opgesteld (pagina 26 en verder), zodat we in onze projecten én onze bedrijfsvoering werken aan het tegengaan van klimaatverandering. Onze duurzaamheidsstrategie richt zich op zes focuspunten waarop wij als concern, samen met onze partners, het verschil kunnen maken.

VolkerWessels koestert haar klanten. De leden van de Raad van Bestuur, directies en middenmanagement hebben intensief één-op-één contact met klanten. Naast het streven om op tijd en binnen budget projecten voorspelbaar af te ronden, is de weg naar een emissievrij 2030 een belangrijk onderwerp.

2. Voorkeurswerkgever

De medewerkers van VolkerWessels vormen de basis van onze onderneming. VolkerWessels wil de beste medewerkers aantrekken en behouden, zodat we een sterke, toekomstbestendige onderneming kunnen overdragen aan volgende generaties. Hiervoor richten wij ons op inspirerend leiderschap dat een cultuur van transparantie, samenwerking, ondernemerschap, diversiteit en prestatie-management neerzet. Ook bieden we ontwikkeltrajecten voor alle disciplines zodat het mogelijk is om bij verschillende ondernemingen binnen VolkerWessels en in verschillende markten ervaring op te doen. Zo wil VolkerWessels de voorkeurswerkgever zijn en blijven.

Progressie in 2022: Als werkgever beseffen wij dat het duurder worden van boodschappen in combinatie met de hoge energietarieven kan leiden tot financiële zorgen. Daarom heeft VolkerWessels een grote groep medewerkers het afgelopen jaar financieel ondersteund door tweemaal een netto bedrag van €500 uit te keren en de reiskostenvergoeding voor woon-werk- en zakelijk verkeer te verhogen van 19 cent naar 25 cent per kilometer. Eind 2022 hebben we ook een programma opgezet voor collega's die het financieel moeilijk hebben of een beter inzicht willen hebben in hun financiële situatie. Zij kunnen op kosten van VolkerWessels advies en hulp krijgen van een extern bureau.

VolkerWessels heeft in 2022 een aantal stappen gezet om onze medewerkers door te laten groeien, breder inzetbaar te

maken en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt meer kansen te geven. Werken en leren, dat gaat bij VolkerWessels hand in hand. Door onze eigen VolkerWessels Vakschool in Schoonebeek kunnen we focussen op de ontwikkeling van onze mensen.

De Vakschool verzorgt opleidingen, cursussen en trainingen om ervoor te zorgen dat de kennis en kunde van onze mensen blijft aansluiten bij de vraag van de markt. Verschillende werkmaatschappijen werven zij-instromers met een diverse achtergrond en laten hen door de VolkerWessels Vakschool opleiden tot vakspecialisten in veel gevraagde en toekomstbestendige vakgebieden.

We hebben ook een speciaal opleidingscentrum, de VolkerWessels Academy, dat modulaire opleidingsprogramma's aanbiedt met een sterke focus op projectmanagement en leiderschapontwikkeling. VolkerWessels Inclusief (ons leerwerkbedrijf) begeleidt mensen die wat extra hulp nodig hebben om een plek in te nemen op de arbeidsmarkt. Bijvoorbeeld mensen met een uitkering of statushouders die aan de slag willen in de bouw, infra, telecom of energie branche, maar die daarvoor niet de juiste startkwalificaties hebben. Of mensen met een technische achtergrond, op praktisch of theoretisch niveau, die zich willen laten bijscholen om een functie te vervullen bij VolkerWessels en mensen die vanuit een ander beroep of andere branche willen overstappen naar onze sector. In nauwe samenwerking met de VolkerWessels Vakschool en Academy leiden we hen

met een maatwerkprogramma op tot volwaardige vakmensen. Op alle vlakken, van timmerman of elektromonteur tot BIM modelleur of uitvoerder in de energietransitie.

Wij streven er naar meer vrouwen in onze onderneming te krijgen en te behouden. Dat doen we door in onze recruitment processen vrouwelijke collega's te betrekken, talenten persoonlijk aan te spreken en te begeleiden. Eenmaal aan boord stimuleren we dat onze talenten zich verder ontwikkelen met behulp van de bovengenoemde scholingsprogramma's.

De website "werkenbijvolkerwessels.nl" ging in 2021 live en is in 2022 verder geoptimaliseerd. Hierop presenteren de werkmaatschappijen zich en vinden potentiële kandidaten alle vacatures binnen VolkerWessels. Aan de achterkant worden alle vacatures beheerd vanuit hetzelfde Applicant Tracking System, zodat onze recruiters en HR-medewerkers eenvoudig kandidaten kunnen koppelen aan openstaande vacatures en hen begeleiden in het proces. In 2022 zijn online campagnes gevoerd om schaarse doelgroepen te informeren over de mogelijkheden bij VolkerWessels. Verhalen over een diversiteit aan medewerkers, projecten, stages, sponsoring- en sportactiviteiten zijn met video en fotografie in beeld gebracht en trekken de juiste kandidaten naar het platform en daarmee naar onze bedrijven. Zo wordt VolkerWessels gepositioneerd als voorkeurswerkgever.

—
Met vrijheid en verantwoordelijkheid
zelf iets neerzetten. Dát is
KondorWessels Vastgoed.

Iedereen die 35 jaar of jonger is en in dienst is van VolkerWessels, kan lid worden van Jong VolkerWessels; een netwerk club voor en door jonge professionals. Deze groep wisselt kennis, ideeën en ervaringen uit, werkt aan uitdagende vraagstukken op concernniveau en organiseert inspirerende projectbezoeken en seminars. Met Jong VolkerWessels stimuleren we jonge professionals te bouwen aan een netwerk binnen én buiten ons concern.

3. Operational excellence

VolkerWessels biedt projecten van hoge kwaliteit op het gebied van ontwerp, voorbereiding, uitvoering, service en onderhoud. Op deze wijze optimaliseren we de waarde voor onze opdrachtgevers en minimaliseren we faalkosten. VolkerWessels investeert intensief in expertise en tools voor het verbeteren van de manier waarop wij projectbeheersingsgegevens en inzichten gebruiken. Door gebruik te maken van de schaalvoordelen en door te leren over meerdere projecten heen (evalueren en verbeteren), kunnen we beter sturen op kosten, tijd, risico's en veilige projecten. Daarnaast industrialiseren we onze processen door het prefabriceren en standaardiseren van componenten. Zo blijven we onderscheidend in het opleveren van onze unieke projecten. Hierdoor ontstaat een continu operationele verbetercyclus die de sleutel is tot het toekomstige succes van VolkerWessels.

Progressie in 2022: Het verbeteren van operational excellence heeft in 2022

geleid tot een significante reductie van faalkosten. Dit is niet alleen positief voor het resultaat, maar leidt ook tot veel minder verspilling van grondstoffen en energie. BIM en het op LEAN-geïnspireerde groepsprogramma *Samen Slimmer Bouwen* dragen bij aan de operational excellence die wij nastreven. Een belangrijke factor bij de verdere reductie van faalkosten is het vroegtijdig betrekken van contractmanagement in het (tender)proces. Bij alle divisies werken we met meerjarenprogramma's voor digitalisatie om het maximale uit onze mensen, data en systemen te halen. Dit doen we om de klantwaarde te verhogen, de kosten te reduceren en de projectbeheersing te verbeteren.

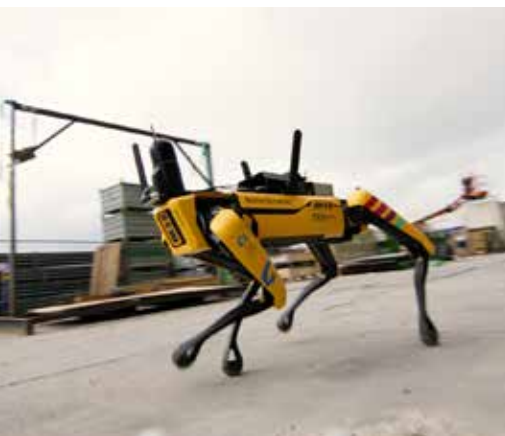
Ook nieuwe en doordachte logistieke processen zijn onderdeel van operational excellence. Het BouwHub-concept, ontwikkeld door VolkerWessels Materieel & Logistiek, stroomlijnt het transport van bouw materieel, materialen en personeel naar, van en op de bouwplaats. Het concept verbetert de veiligheid en duurzaamheid door vermindering van het aantal verkeersbewegingen, zeker bij projecten in stadscentra. Bovendien verhoogt een gestroomlijnde logistiek de arbeids-productiviteit, omdat collega's en onderaannemers zich volledig kunnen concentreren op hun kerntaak. Dit is een welkome ontwikkeling gezien de krapte op de arbeidsmarkt. VolkerWessels nam in maart 2022 in Eindhoven zijn vierde BouwHub in Nederland in gebruik (naast bestaande locaties in Utrecht, Groningen en Amsterdam).

Contractmanagement is een ander belangrijk aspect van grote geïntegreerde projecten. Contracten worden steeds complexer. Voor geïntegreerde multidisciplinaire projecten is steeds meer kennis van zaken nodig. Dit biedt ons kansen om ons te onderscheiden, maar betekent ook dat we wendbaar moeten zijn en ons constant moeten aanpassen aan deze marktrealiteit. Hoewel we trouw blijven aan onze filosofie van een klantgerichte organisatiestructuur met klantgericht ondernemerschap, centraliseren we belangrijke kennis. Dit helpt ons in onze ambitie om projecten te managen met nog meer effectiviteit, efficiency en discipline.

De vraag naar preventief beheer en onderhoud neemt toe. Wij willen meer nadruk leggen op het ontzorgen van opdrachtgevers op dit gebied door het aanbieden van een multidisciplinair geïntegreerd aanbod van beheer- en onderhoudsdiensten. Technologische ontwikkelingen maken het gebruik van data niet alleen mogelijk maar ook essentieel. Het gebruik van data is de sleutel tot het leveren van goede beheer- en onderhoudsdiensten.

4. Digitalisering en innovatie

VolkerWessels wil vooroplopen in verandering om onze leidende rol in de markt te behouden. We zetten in op digitalisatie door de ontwikkeling van apps, efficiënte ondersteuning voor dataopslag in de cloud, een snel netwerk, directe toegang tot de relevante applicaties en de juiste beveiliging.

VolkerWessels gelooft dat de sector de komende jaren meer zal veranderen dan in het verleden, zowel in wat we maken als in hoe we het maken. Digitalisatie en de energietransitie zijn bijvoorbeeld belangrijke aanjagers van deze verandering. Om de groei van nieuwe activiteiten te stimuleren, richten we ons op het versnellen van de identificatie, ontwikkeling en opschaling van onze innovaties.

Progressie in 2022: Van april 2021 tot en met december 2022 heeft het Programma EASE ('Efficiënt, Automatisch, Schaalbaar en Eenvoudig') de implementatie van de basis-IT verzorgd. We werken nu in een uniforme en gestandaardiseerde IT-omgeving voor onze basiscomponenten als de cloud, infrastructuur, netwerk, beveiliging en werkruimte. Hierdoor kunnen de divisies zich concentreren op applicaties, ERP-systemen en data, wat onze concurrentiepositie verder zal versterken.

We zijn doorgeslagen met het versterken van het ERP-landschap, zodat de divisies efficiënter kunnen werken binnen en buiten. Hiermee kunnen we tevens de kwaliteit van, het inzicht in en het gebruik van gegevens verbeteren.

Om de duurzaamheidsuitdagingen van emissievrij, circulair en natuurinclusief bouwen aan te gaan, hebben we geïnvesteerd in de elektrificatie van machines, waaronder zwaar materieel zoals de eerste elektrische rupskraan. Ook werken we hard aan nieuwe vormen van energie die de energietransitie moeten versnellen. Dat doen we bijvoorbeeld

door te experimenteren met nieuwe energietechnologie zoals waterstofbrandstofcellen tijdens het bouwproces.

Het ontwikkelen en opleiden van onze eigen mensen blijft een belangrijk aandachtspunt, mede in het licht van de snelle technologische ontwikkelingen en digitalisering. Datagedreven werken met behulp van state-of-the-art informatiemangement voor (onderhouds) projecten speelt een sleutelrol voor VolkerWessels. We zetten in op blijvend gebruik en doorontwikkeling van innovatieve werkmethoden met behulp van virtueel bouwen, digital twins, automatiseren & robotiseren en internet of things. Dit alles zonder een situatie waarin schade, verstoring of uitval ontstaat en gebruikers niet meer in een digitaal systeem kunnen werken.

Een belangrijk thema met topprioriteit binnen VolkerWessels is informatiebeveiliging, cyber security en privacy. Samen met onze divisies en werkmatschappijen worden risico's in kaart gebracht en passende maatregelen geïmplementeerd. Zo monitoren we actief op misbruik van onze systemen en controleren we periodiek op kwetsbaarheden, zowel in- als extern. Alle genomen maatregelen tezamen maken het risico op misbruik zo klein mogelijk. We maken onze medewerkers bewust van de verschillende dreigingen voor ons bedrijf en vragen hen een incident direct te melden. Onze informatiebeveiligingsexperts kunnen hier vervolgens passend op reageren.

Risicobeheersing & Bestuur

De risicomangement- en governance processen van VolkerWessels zorgen ervoor dat de ondernemingen bij het uitvoeren van projecten een gedisciplineerde aanpak hanteren die gebaseerd is op een zorgvuldige budgettering en projectselectie. Onze governance is gericht op het waarborgen van de naleving van interne procedures, wet- en regelgeving en de bescherming van activa en informatie.

VolkerWessels is er van overtuigd dat de informele kant van risicomangement net zo belangrijk is als de formele kant. Deze zogenaamde 'soft controls' door de actieve betrokkenheid van VolkerWessels' medewerkers en managementteams zorgt ervoor dat wanneer projectomstandigheden veranderen of zich onverwachte gebeurtenissen voordoen eventuele nieuwe risico's ook eerder worden gesignaleerd en opgelost. De informele beheersing hangt nauw samen met het klantgerichte bedrijfsmodel van VolkerWessels en is gebaseerd op ondernemerschap, persoonlijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid.

Duurzame warmte uit Zeeuwse bodem

De bewoners van Pharos Residence in het Zeeuwse Breskens genieten niet alleen van een fantastisch uitzicht, maar zitten er ook het hele jaar door comfortabel bij. Hun appartementen worden namelijk duurzaam verwarmd en

“Voor appartementen- en utiliteitsgebouwen is dit een zeer duurzame oplossing.”

gekoeld door middel van het warmte- en koudeopslag-systeem 'ONE' van Dubotechniek, dat energie onttrekt aan de bodem. Directeuren Philip Faber en Sjoerd Boot van Dubotechniek leggen uit hoe dat werkt.

“In de honderden heipalen onder deze gebouwen zijn lussen verwerkt waar water doorheen wordt gepompt”, legt Philip uit. “Omdat de bodemtemperatuur op een diepte van ongeveer 25 meter ruim 10 graden is, kunnen we daar energie aan onttrekken. Het water warmt ondergronds op en via een warmtewis-

selaar in de technische ruimte wordt een individuele combiwarmtepomp in ieder appartement van warmte voorzien. Daarmee kan zowel de vloerverwarming als het tapwater worden verwarmd. In de zomer werkt het principe precies andersom en zorgt het systeem voor verkoeling.”

“We vullen het systeem aan met zogenaamde ‘droge koelers’”, vult Sjoerd aan, “die ‘s zomers warmte uit de lucht halen en in de bodem opslaan. Dat kunnen we dan in de winter gebruiken.” Doordat het verschil tussen de bodemtemperatuur en de gevraagde temperatuur relatief klein is, heeft deze installatie volgens Philip en Sjoerd een zeer hoog rendement. Voor grote appartementen- en utiliteitsgebouwen is dit daarom een zeer duurzame en kostenefficiënte oplossing.

“Voor Pharos Residence zijn we al in een vroeg stadium door onze collega’s van Van der Poel gevraagd om mee te denken”, vervolgt Sjoerd. “Op basis van data uit referentieprojecten kunnen we heel nauwkeurig bepalen wat de warmtevraag van een gebouw wordt en welke bronnen daarbij horen. Vervolgens gaan we aan het rekenen en ontwerpen.” De

opstelling in de technische ruimte wordt door Dubotechniek in de eigen werkplaats geprefabriceerd. Philip: “Het is een modulair systeem, dus we kunnen het in slechts enkele dagen op de locatie aansluiten. We werken zo heel efficiënt, schoon en veilig en kunnen ons daarmee echt onderscheiden in de markt.”

Naast ontwerpen en bouwen van WKO-systemen, zorgt Dubotechniek ook steeds vaker voor de exploitatie en het onderhoud. “Daarmee ontstaan nieuwe verdienmodellen en blijven we tientallen jaren bij een project betrokken. Dat is commercieel interessant, maar daagt ons ook uit om de installatie zo efficiënt mogelijk te laten draaien.”

PHAROS RESIDENCE

Op de kop van de Westhavendam in Breskens ontwikkelt en bouwt Van der Poel het appartementencomplex Pharos Residence: drie gebouwen met in totaal 159 luxe appartementen. De bouw is in 2020 van start gegaan en de laatste serie appartementen wordt begin 2023 opgeleverd.

Een stevig fundament onder Energiepark Pottendijk

Iets ten noordoosten van Emmen krijgt de energietransitie verder vorm. Shell ontwikkelt hier Energiepark Pottendijk: 14 windturbines en 90.000 zonnepanelen. Samen wekken die jaarlijks 170 GWh aan groene stroom op, vergelijkbaar met 30 procent van het stroomverbruik van Emmen. In opdracht van Shell heeft VolkerWind – een samenwerking tussen Van Hattum en Blankevoort, Visser & Smit Hanab en KWS – het ontwerp en de zogenaamde ‘Balance of Plant’ voor het windpark voor haar rekening genomen.

“De ‘Balance of Plant’ bestaat uit bouwwegen, kraanopstelplaatsen, alle bekabeling, een inkoopstation en de fundaties voor de windturbines”, vertelt Martijn Winters, commercieel manager van VolkerWind. “Bijzonder aan dit project is dat we de turbines niet op palen hebben gefundeerd, maar op staal. Dat is in de rest van Nederland onmogelijk, maar hier vanwege de stevige zandgrond een goed alternatief.” Martijn verduidelijkt dat bij deze methode een betonnen fundering met een diameter van 20 meter rechtstreeks op de draagkrachtige bodem wordt

geplaatst. Een ankerkooi vormt de verbinding tussen het beton en het stalen vlechtwerk in de fundatie én de windturbine. “Het plaatsen van de ankerkooi luistert zeer nauw, want een paar millimeter afwijking zorgt al voor een scheve turbine.”

“Energiepark Pottendijk is in minder dan een jaar tijd gebouwd”

Ernst Wiljes, EPC manager solar projects bij Shell: “Shell heeft al veel offshore parken gebouwd, maar dit is de eerste keer dat we in Nederland een windpark op land ontwikkelen. Zon en wind zijn complementair, dus door op deze plaats een wind- en zonnepark te combineren, maken we optimaal gebruik van de beschikbare netcapaciteit.” Ernst legt uit dat er vanaf het begin veel tijdsdruk op het project stond: “VolkerWind was al bekend met de achtergrond van dit

project, dus toen wij aanklopten, konden ze snel schakelen. Daarbij is het voor ons prettig om met één aannemer te kunnen werken die de hele Balance of Plant verzorgt.” Ernst wijst ook op het belang van de intensieve samenwerking met VolkerWind, de partners voor het zonnepark en de windturbines én alle lokale belanghebbenden zoals boeren en het aangrenzende motorhome. “Dat is cruciaal voor het slagen van zo’n project.”

Op moment van schrijven draaien de turbines al volop en bevinden de werkzaamheden zich in de afrondende fase. Daarmee is het energiepark in minder dan een jaar tijd gebouwd. Veilig, binnen budget én volgens de planning. Martijn en Ernst kijken beiden met plezier terug op de samenwerking en zijn trots op het resultaat. Martijn: “Ik vind het mooi dat we zo tastbaar kunnen bijdragen aan de energietransitie.” Ernst: “Het toevoegen van zoveel extra megawatts aan de groene energiemix geeft veel voldoening.”

Financiële resultaten

Mede in het licht van de uitdagende marktomstandigheden als gevolg van de geopolitieke ontwikkelingen en de nasleep van de coronapandemie, zijn wij tevreden over onze prestaties.

Omzet

De omzet in 2022 is gestegen met 6,6% naar €6.599 miljoen, vergeleken met €6.193 miljoen in 2021. Deze stijging is voornamelijk zichtbaar in het Verenigd Koninkrijk, het segment Energie en Telecom en bij onze activiteiten in Noord-Amerika. De omzet bij Bouw & Vastgoedontwikkeling was stabiel terwijl de omzet van het segment Infrastructuur Nederland licht toenam. In Duitsland daalde de omzet met 7%.

Nettowinst en EBT-marge

In 2022 is onze EBT-marge met 30 basispunten gestegen naar 3,9% en steeg de nettowinst met 16% tot een bedrag van €192 miljoen. Een sterke reductie van faalkosten en de voortdurende scherpe focus op risico- en contractmanagement hebben bijgedragen aan onze resultaatsverbetering.

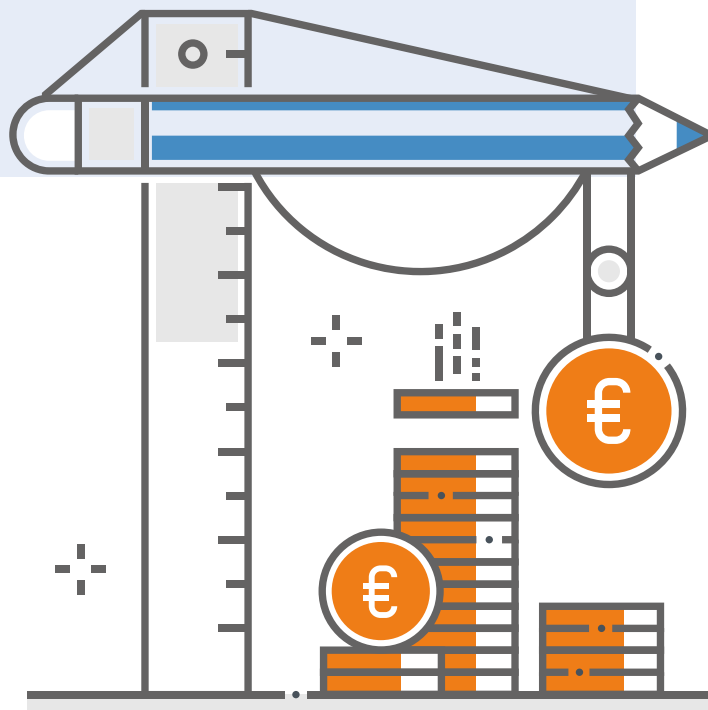
Mede in het licht van de uitdagende marktomstandigheden als gevolg van de geopolitieke ontwikkelingen en de nasleep van de coronapandemie, zijn wij tevreden over onze prestaties. In het afgelopen jaar zijn wij bij nagenoeg al onze activiteiten geconfronteerd met een sterk oplopende inflatie, met name zichtbaar bij de prijsontwikkeling van grondstoffen en kosten van arbeid.

In goed overleg met onze opdrachtgevers hebben wij een deel van deze kostenstijgingen kunnen doorberekenen waardoor de gevolgen op onze marge beperkt zijn gebleven.

Bovendien konden wij dankzij een verlaging van onze faalkosten de negatieve effecten op onze marge verder compenseren. Met dank aan onze collega's buiten en binnen, hebben wij onze afspraken met onze opdrachtgevers - onder uitdagende omstandigheden - wederom waar kunnen maken. In het afgelopen jaar hebben wij, ondanks de turbulentie, al onze projecten kunnen continueren. De basis voor dit succes wordt gevormd door enerzijds onze medewerkers en anderzijds de sterke

samenwerking binnen het concern en binnen de gehele keten van leveranciers, onderaannemers en opdrachtgevers.

De meeste divisies laten in 2022 hogere resultaten zien dan in 2021. Met name het resultaat van het Verenigd Koninkrijk groeide sterk als gevolg van een herstel van de resultaten binnen één business unit in vergelijking met 2021. De focus op onze 4 thuismarkten (Nederland, het Verenigd Koninkrijk, Duitsland en Noord-Amerika) zorgen voor een goede (risico) spreiding van onze activiteiten.

Solvabiliteit en liquiditeit

VolkerWessels beschikt over een solide kapitaalstructuur met een solvabiliteit van 23% per 31 december 2022 (31 december 2021: 22%). Het groepsvermogen bedraagt per 31 december 2022 €0,9 miljard. De hogere solvabiliteit is met name toe te schrijven aan de toename van de gerealiseerde nettowinst over 2022, na aftrek van dividenduitkeringen over 2022. De netto vorderingspositie (exclusief IFRS 16) blijft sterk en bedroeg per ultimo 2022 €207 miljoen.

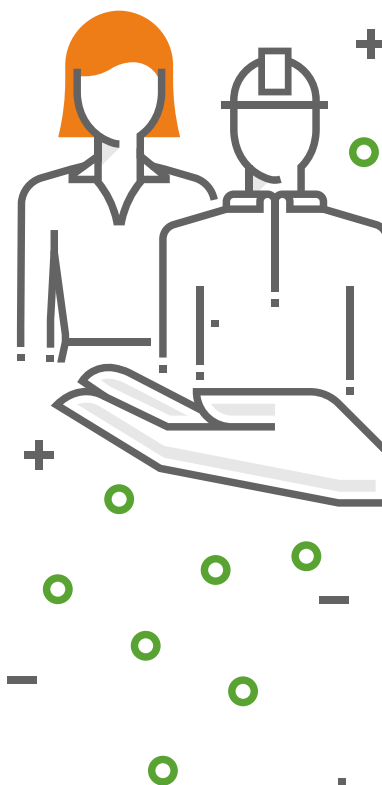
Orderportefeuille

De orderportefeuille van VolkerWessels per 31 december 2022 is met 5% gedaald naar €8.773 miljoen ten opzichte van €9.236 miljoen per 31 december 2021 maar blijft solide met meer dan 1,3 keer de omzet van 2022. De daling is deels toe te schrijven aan een selectief tender beleid, maar is ook het gevolg van vertraging in de verguningsverlening en de huidige marktomstandigheden bij Bouw & Vastgoedontwikkeling. De vaste onderstroom van vooral kleinere projecten bij onze divisie Infrastructuur Nederland is goed op

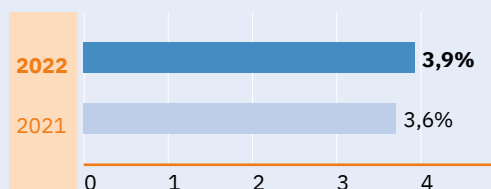
niveau gebleven. De orderintake van grote multidisciplinaire projecten ligt echter op een lager niveau. De orderportefeuille in het Verenigd Koninkrijk blijft solide en daalde licht voornamelijk door negatieve wisselkoerseffecten terwijl de orderportefeuille in Duitsland juist weer groei liet zien als gevolg van de start van een aantal nieuwe woningbouwprojecten.

Personeel

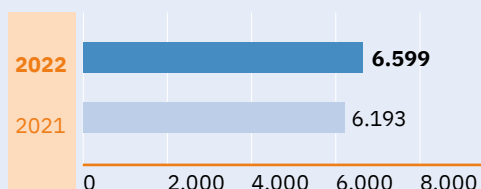
Het aantal werknemers (op basis van fte) bij VolkerWessels steeg ultimo 2022 met 200 naar 16.521.

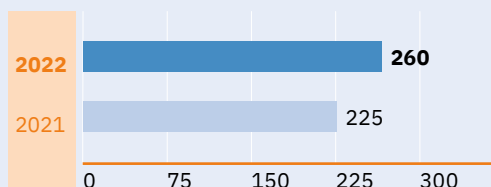
EBT-marge
in procenten

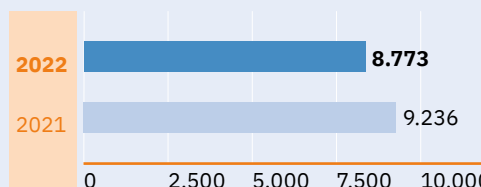
Omzet
in miljoenen €

EBT
in miljoenen €

Orderportefeuille
in miljoenen €

Energietabels met een sociaal verhaal

Op de bouwplaats van project Dijkstraten in Best worden kwaliteitscontroles uitgevoerd door de Syrisch-Nederlandse Khetam Kurabi. Als vluchteling kwam zij in 2015 naar Nederland en met hulp van VolkerWessels Inclusief is ze sinds een jaar aan de slag bij VolkerWessels-onderneming Jongen. Onder begeleiding van planvoorbereider Marieke van den Goor en andere collega's leert zij de Nederlandse bouw kennen.

"Op een taal cursus leer je niet wat een spouwlat of een knieschot is"

"Ik ben in Aleppo opgeleid in de civiele techniek en heb bijna twintig jaar in de bouwsector gewerkt", vertelt Khetam. "Ik kan veel van die kennis gebruiken, maar moet ook veel bijleren. In Syrië worden woningen bijvoorbeeld nooit op heipalen gefundeerd, hebben ze geen schuine daken en worden ze niet geïsoleerd. In Nederland is dat met de lange winters natuurlijk wel heel belangrijk."

Marieke: "In het begin hebben we samen met een coach vanuit VolkerWessels Inclusief vooral tijd besteed aan het bekend maken van Khetam met onze manier van bouwen, de technische omschrijvingen en de verschillende kopersopties. We werken hier volgens het MorgenWonen PLUS concept en bouwen dus seriematig. Dat maakt het gelukkig makkelijker om te leren." Khetam: "Ik maak bijvoorbeeld foto's van de aangebrachte isolatie, die later als bewijsmateriaal dienen om een energielabel aan te vragen. Daarnaast controleer ik of alle gekozen wijzigingen van kopers juist zijn uitgevoerd."

Ook het leren van de taal kreeg veel aandacht, eveneens met ondersteuning van VolkerWessels Inclusief, vertelt Marieke: "Khetam kan zich goed redden in het Nederlands, maar op de bouw heb je toch weer andere woorden nodig. Op een taal cursus leer je bijvoorbeeld niet wat een 'spouwlat' of een 'knieschot' is." Naast al het bouwjargon moest Khetam vooral wennen aan de informele omgangsvormen. "In het begin was ik best verlegen en heel beleefd. Eigenlijk een beetje té beleefd."

VOLKERWESSELS INCLUSIEF

VolkerWessels Inclusief is het (interne) werk-leerbedrijf van VolkerWessels, gericht op het opleiden, begeleiden en coachen van mensen die nog niet over de juiste startkwalificaties beschikken, maar wel graag aan de slag willen binnen de bouw, infra, telecom of energie.

MORGENWONEN PLUS IN DIJKSTRATEN

In de nieuwbouwwijk Dijkstraten in Best worden door VolkerWessels in verschillende fasen 231 woningen gerealiseerd. Jongen is in fase 5 verantwoordelijk voor de realisatie van 59 koopwoningen volgens het MorgenWonen PLUS concept. Deze woningen zijn Nul-op-de-meter en hebben energielabel A+++.

En wat brengt de toekomst? Khetam geeft aan dat ze vooral de afwisseling tussen kantoor en bouwplaats erg leuk vindt. "Ik ben nu via VolkerWessels Inclusief bezig met een basis cursus bouwkunde en ga straks een training Autocad volgen. Hopelijk kan ik steeds meer verschillende werkzaamheden oppakken."

VEILIGHEID

Iedereen
elke dag
weer veilig
thuis!

Aan veiligheid doen we geen concessies. VolkerWessels richt zich op een sterke veiligheidscultuur waar iedereen zich verantwoordelijk voelt, zodat iedereen elke dag weer veilig thuis komt, ongeacht of je een eigen of ingeleende medewerker óf medewerker van een onderaannemer bent. We maken het onderwerp zichtbaar met ons veiligheidsprogramma WAVE (Wees Alert! Veiligheid Eerst!).

De komende jaren blijven we werken aan het verbeteren van ons veiligheidsgedrag om zo veilig(er) te werken en ongevallen te voorkomen. Dit doen we onder andere door consequent te blijven communiceren over ons veiligheidsverhaal.

In 2022 hebben we onze belangrijkste doelstelling op het gebied van veiligheid – iedereen elke dag weer veilig thuis – en ieders rol daarin teruggebracht tot de essentie, zodat het op een A4-poster past. Ons verhaal bestaat uit *drie* belangrijke onderdelen:

Ons doel: 'Iedereen elke dag weer veilig thuis!'

'Iedereen elke dag weer veilig thuis!'. Dat is wat we in elke fase van onze werkzaamheden, op al onze werkplekken en iedere dag opnieuw moeten waarmaken. Of je nu in de bouwkeet zit of aan de directietafel.

Wat is de rol van VolkerWessels?

Het VolkerWessels veiligheidsprogramma WAVE helpt ons een werkomgeving en aanpak te creëren waarin veilig werken vanzelfsprekend is. WAVE is het fundament bij alles wat we doen.

We focussen daarbij op drie onderdelen: leiderschap tonen, samenwerken en leren van elkaar.

De rol van onze 17.000 veiligheidsleiders

Een veiligheidsleider is een collega die WAVE in de praktijk brengt: een actieve

rol speelt bij het uitdragen van de WAVE-waarden, anderen aanspreekt maar zich ook laat aanspreken en die indien nodig overgaat tot actie. Door al onze collega's te benoemen tot veiligheidsleider maken we de verantwoordelijkheid concreet.

Om ons veiligheidsverhaal scherp te houden, organiseren we ook in 2023 sessies om kennis uit te wisselen en het gesprek over veiligheid te stimuleren, van directeur tot timmerman. Zo organiseren we net als in voorgaande jaren een WAVE-event. Tijdens het WAVE-event praten we met klanten en eigen medewerkers over onze successen en dilemma's op het gebied van veiligheid.

Ons beleid richt zich daarnaast op vijf onderwerpen om de veiligheidscultuur binnen ons bedrijf te versterken:

1. Zichtbaarheid
2. Safety Culture Ladder (voorheen Veiligheidsladder)
3. Brain Based Safety
4. Gezond meldklimaat
5. Meten van prestaties met de WAVE app

1. Zichtbaarheid

We vinden het belangrijk om transparant te zijn over onze prestaties en dat onze kernwaarde veiligheid zichtbaar is voor alle medewerkers. Daarom delen we sinds 2020 ieder kwartaal een analyse van de belangrijkste veiligheidscijfers met onze medewerkers.

We geven meer betekenis aan onze WAVE-waarden door voor elk van de waarden campagne te voeren. We zijn er namelijk van overtuigd, dat wanneer we allemaal meer aandacht hebben voor de WAVE-waarden, we vervelende ongevallen kunnen voorkomen. Met de campagne(s) geven we inzicht in wat er wordt bedoeld met de waarden en hoe iedereen hier invulling aan kan geven.

Wanneer we allemaal meer aandacht hebben voor de WAVE-waarden, kunnen we vervelende ongevallen voorkomen

In september 2022 voerde VolkerWessels een veiligheidscampagne rondom het thema 'agressie op de werkplek'. Een belangrijk thema, want helaas worden collega's soms geconfronteerd met agressie en/of geweld tijdens het werk, zoals bij wegopbrekingen, werkzaamheden bij klanten thuis, maar ook tussen collega's onderling. Deze incidenten kunnen een diepe impact hebben. Daarom bespraken we tijdens de WAVE-praat onder andere praktische

WAVE-event

Hoe *hoger* het veiligheidsbewustzijn in een *organisatie*, hoe hoger de *toegekende laddertrede*.

tips over het omgaan met agressie. De WAVE-praat is een digitaal moment (webinar) van maximaal 60 minuten waar kennisdeling op het gebied van veiligheid centraal staat. De WAVE-praat is bedoeld voor alle VolkerWessels medewerkers en wordt eenmaal per kwartaal georganiseerd. Elke keer staat een ander onderwerp op de agenda.

Elke statutaire directeur doet jaarlijks minimaal acht Management Betrokkenheidsbezoeken. Zo'n MBB is gericht op het gesprek met de medewerker op een projectlocatie. Hoe ervaren medewerkers het WAVE-programma en hoe geven zij invulling aan onze veiligheidswaarden? Jaarlijks wordt in de veiligheidskrant stilgestaan bij een bezoek van een van de directeurs.

Hoe *krijgen* we onze veiligheidsbeleving in een *hogere versnelling*?

Tijdens de Nationale Veiligheidsdag op 30 maart stonden we in de hele bouwbranche stil bij veilig werken. Centraal stond de vraag: hoe krijgen we onze veiligheidsbeleving in een hogere

versnelling? Wij zijn ervan overtuigd dat dit ontstaat als veiligheid persoonlijker wordt gemaakt en door met elkaar in gesprek te blijven.

In 2022 probeerden we het gesprek over onze veiligheidsbeleving te versnellen met de WAVE-versneller. Door het spelen van de WAVE-versneller werden praktijkvoorbeelden aan de kaak gesteld.

In kleine groepjes voeren we met elkaar het gesprek over veiligheidsdilemma's en onze persoonlijke motivatie om veilig te werken. De Veiligheidsdag leverde enthousiaste reacties én verbeterideeën op.

2. Safety Culture Ladder

De Safety Culture Ladder is een instrument om te werken aan de veiligheidscultuur en is bedoeld om bedrijven en hun leveranciers te stimuleren om bewust veilig te werken. Met een certificaat wordt aangetoond in hoeverre veiligheid deel uitmaakt van het handelen van werknemers én hoe veiligheid onderdeel is van onze werkcultuur. Hoe hoger het veiligheidsbewustzijn in een organisatie, hoe hoger de toegekende laddertrede. De ladder bestaat uit vijf treden, waarbij een organisatie op trede vijf veiligheid volledig in de bedrijfsprocessen geïntegreerd heeft.

Per 1 januari 2025 zal trede drie van de Safety Culture Ladder als eis gelden bij Veiligheid in Aanbesteding (ViA) door

deelnemers aan de Governance Code Veiligheid in de Bouw (GCVB).

Steeds meer VolkerWessels bedrijven certificeren trede vier 'proactief'. Kenmerkend voor trede vier is de drive om samen in de keten - met de opdrachtgever én partners - op zoek te blijven naar kansen om veiliger te werken. Het continu leren van elkaar staat hierin centraal. Dit jaar behaalde onder andere Volker Staal en Funderingen trede vier op de ladder. Vorig jaar behaalden twee van onze grote infra-bedrijven, Van Hattum en Blankevoort en VolkerRail, zelfs de hoogste trede vijf van de Safety Culture Ladder. De bouwondernemingen binnen de divisie Bouw en Vastgoedontwikkeling (BVGO) zijn bijna allemaal minimaal trede drie gecertificeerd in 2022. Zo zijn bijvoorbeeld Systabo, Wessels Zeist en Stam + De Koning trede drie gecertificeerd.

3. Brain Based Safety

Vanaf 2020 hebben we het Brain Based Safety gedachtengoed opgenomen als onderdeel van onze veiligheidsagenda. Deze aanpak verklaart hoe veilig gedrag ontstaat en waarom we bepaalde dingen doen of laten. Bij VolkerWessels zijn we ervan overtuigd dat de veiligheid op de bouwplaats vooral kan worden verhoogd door veilig gedrag te versterken, ook bij onze onderaannemers. Om deze reden zijn we vorig jaar gestart met het trainen van operationeel leidinggevendend bij

VOLKERWESSELS VEILIGHEIDSDAG

SAVE THE DATE!
WOENSDAG
29 MAART

VOLKERWESSELS VEILIGHEIDSDAG 2023

Kom jij vandaag ook
weer veilig thuis?

onderaannemers. Het uiteindelijke doel is om onze leiders beter in staat te stellen hun medewerkers veiliger te kunnen laten werken. Tijdens de training worden er discussies gevoerd over veiligheidsgedrag en hoe we elkaar hierin kunnen versterken. Ook worden er middelen meegegeven zodat de onderaannemer binnen zijn eigen organisatie toolboxes kan houden met zijn eigen medewerkers. In 2022 zijn bijvoorbeeld VolkerRail en Visser & Smit Hanab gestart met een gezamenlijk traject, een mooi voorbeeld van kruisbestuiving binnen het concern. De Bouw & Vastgoedontwikkeling-ondernemingen hebben het gedachtegoed geïntegreerd in een traject voor directie, management en eerstelijnsleidinggevenden.

4. Gezond meldklimaat

Het melden van onveilige handelingen en situaties (MOHS) moet een normaal onderdeel zijn van ons werk. Daarvoor is het belangrijk om ons meldklimaat te

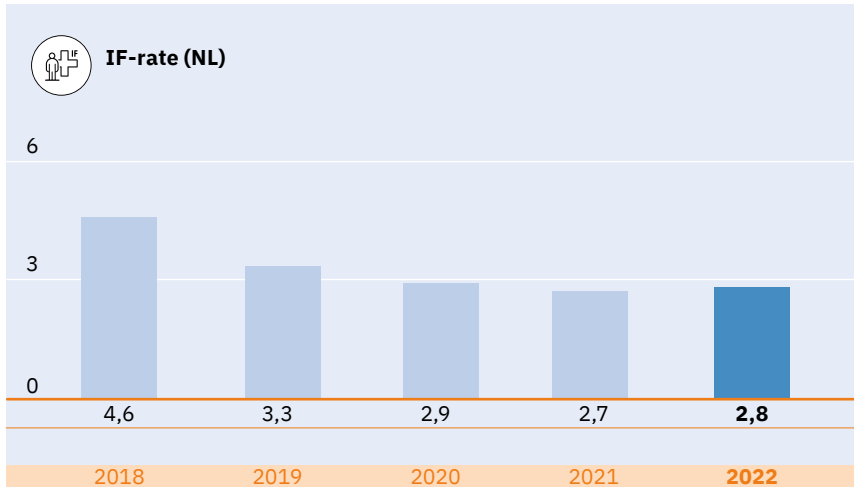
blijven verbeteren. Na de stijging van het aantal MOHS-meldingen in 2020, zagen we in 2021 het aantal MOHS-meldingen normaliseren. In 2022 zagen we het aantal MOHS-meldingen met 1.400 meldingen toenemen naar ongeveer 6.000.

Kenmerkend voor een gezond meldklimaat is dat medewerkers niet alleen onveilige situaties melden, maar ook positieve meldingen doen. Ze kunnen elkaar bijvoorbeeld complimenteren voor voorbeeldgedrag. Om dit te stimuleren hebben de ondernemingen in 2020 beloningsbeleid geïmplementeerd, waarbij zij voorbeeldgedrag belonen. Een voorbeeld van zo'n beloning van het afgelopen jaar is te vinden op het project IJboulevard. Het projectteam van Gebr. Van Kessel bedacht de 'Kesselmakker': een technisch hulpmiddel waarmee zware tegels van 70 kilo gemakkelijk en veilig bewerkt kunnen worden. Hiermee wordt de fysieke belasting van het

Kenmerkend voor een gezond *meldklimaat* is dat medewerkers *niet alleen* onveilige situaties *melden*

verlijmen en plaatsen van zware natuurstenen tegels verkleind én de veiligheid vergroot.

Een ander voorbeeld is de uitgereikte pluim aan het hele projectteam van Boerenhof in Muiden. Hier is de VeiligWerken-pluim uitgereikt omdat bij dit project veel aandacht wordt besteed aan veiligheid, orde en netheid. Zo worden veel goede en vooral leerzame MOHS meldingen gedaan. Ook op het project

Ridderhaven werd de VeiligWerken-pluim uitgewerkt. Hier legde een medewerker het werk tijdelijk stil om zo de veiligheid te kunnen garanderen.

Ook concernbreed belonen we elk kwartaal een collega met een VolkerWessels VeiligWerk Pluim. Zo heeft onze voorzitter van Raad van Bestuur in juni aan een medewerker van Visser & Smit Hanab een Pluim uitgereikt, vanwege de manier waarop hij invulling gaf aan de WAVE-waarde 'Ik stop onveilig werk; zo nodig leg ik het werk stil'. Tijdens de uitvoering van bodemwerkzaamheden werd een van de collega's onwel. Bovendien werd bij de werkzaamheden een vreemde geur waargenomen. Hierop is het werk direct stilgelegd en zijn er maatregelen getroffen om eventueel vervolglletsel bij de collega's en passanten te voorkomen.

'Ik stop onveilig werk; zo nodig leg ik het werk stil'

5. Meten van onze prestaties met de WAVE-app

Onze WAVE-app helpt bij de centrale registratie van ongevallen en werkplek-inspecties. De app is het middel binnen VolkerWessels om incidenten te melden, pluimen uit te delen en werkplek-inspecties en managementbetrokkenheidsbezoeken (MBB's) vast te leggen. We beschikken over een dashboard

waarin realtime informatie beschikbaar is voor onze medewerkers. Zo kan er geen misverstand ontstaan over onze actuele veiligheidsprestaties. Dit jaar is de WAVE-app meertalig uitgevoerd zodat ook niet-Nederlands sprekende medewerkers op een eenvoudige manier meldingen kunnen maken en relevante veiligheidsinformatie – zoals WAVE-alerts – kunnen raadplegen.

De WAVE-app is inmiddels al zo'n vijf jaar in gebruik. Vorig jaar werd de 50.000e melding gedaan in de app door een collega van VolkerWessels Telecom en begin 2023 verwachten we de 100.000e melding alweer. Daarmee kunnen we gerust vaststellen dat de app een vertrouwd middel is geworden in ons werk. De app is niet alleen een manier om meldingen vast te leggen, maar biedt ook een platform voor nieuws over veiligheidsonderwerpen zoals nieuw beleid, WAVE-alerts of kwartaalrapportages. Daarnaast zijn er onder de knop WAVE-programma allerlei zaken terug te vinden die horen bij het veiligheidsprogramma. Denk aan centraal ontwikkelde toolboxes, Brain Based Safety animaties en ons handhavingbeleid veiligheid. Ook is er een e-learning over hoe de WAVE-app te gebruiken en een uitleg over de werking van de WAVE-app backend voor project- en werkmaatschappij-beheerders.

Onze doelstelling voor de IF-rate (ongevallenfrequentie) in 2022 was ambitieuzer dan in 2021, namelijk <3,0 (in plaats van <3,5). Uiteindelijk zijn we uitgekomen op een IF-rate van 2,8 met 62 geregistreerde ongevallen met verzuim. In 2021 was dit 2,7 ten

opzichte van 65 geregistreerde ongevallen met verzuim.

Helaas werden we in 2021 geconfronteerd met drie dodelijke ongevallen gerelateerd aan onze activiteiten. In 2022 is gelukkig iedereen weer thuisgekomen na het werk. Wel constateren we een toename van het aantal ongevallen met een ziekenhuisopname en/of blijvend letsel. In 2021 waren dat er 21, in 2022 registreerden we 24 gevallen. Ook zagen we in met name de eerste drie maanden van 2022 een significant aantal ernstige ongevallen plaatsvinden, ongeveer 40% van het totaal van 2022.

In 2022 is gelukkig iedereen weer thuisgekomen na het werk

De divisies hebben daarom een aanvullend plan opgesteld om deze ernstige ongevallen te voorkomen. Ook besteden we bij de start van 2023 extra aandacht aan veiligheid om de bewustwording van het belang van een veilige start te vergroten.

Veiligheid in de keten

In de Governance Code Veiligheid in de Bouw (GCVB) werken opdrachtgevers en opdrachtnemers samen aan het verbeteren van de veiligheid in de keten. We werkten bijvoorbeeld mee aan het initiatief 'toprisico's'. Samen met andere bouwbedrijven zien we dat we in onze projecten dezelfde (top)risico's tegenkomen met betrekking tot veiligheid. De top 5 risico's op ongevallen in de bouw is: vallen van hoogte, elektrocutie, ongelukken tijdens hijsen en transport van bouwonderdelen en materialen, gevaarlijke stoffen (waaronder ook asbest, Chroom-6 en fijnstof) en aanrijd-gevaar. Als GCVB kijken we nu gezamenlijk naar deze top 5 en onderzoeken we welke risico's het precies zijn, wat de oorzaken zijn en welke succesvolle interventies we als branche allemaal moeten gaan toepassen.

Ook werkte VolkerWessels in 2022 mee aan initiatieven zoals de Generieke Poortinstructie, Veiligheidsgedrag in Aanbestedingen en de voorbereidingen ten aanzien van de Uniforme Meldapp.

Buitenlanden

Ook bij onze ondernemingen in het buitenland is volop aandacht voor veilig en gezond werken. In België is men in 2022 gestart met een interactief veiligheidsoverleg. Tijdens het overleg worden op de werkvloer specifieke taakrisico's en maatregelen besproken en geïmplementeerd. De maatregelen zijn hierdoor bekend en worden gedragen door de medewerkers die de activiteiten uitvoeren. 2022 stond in het teken van het verder borgen van dit initiatief én het implementeren van de WAVE-app voor incidentmeldingen en werkplekinspecties.

Bij VolkerWessels UK is men aan de slag gegaan met ISO 45003: de eerste wereldwijde norm die praktische richtlijnen geeft voor het omgaan met psychische gezondheid op de werkplek. Het bevat informatie over het herkennen van de psychosociale gevaren (stress, agressie, etc.) die werknemers kunnen treffen en biedt voorbeelden van effectieve maatregelen die kunnen worden genomen om deze te beheersen en het welzijn van werknemers te verbeteren.

In Noord-Amerika stond dit jaar de inrichting van de belangrijkste veiligheidsindicatoren centraal. Gekeken is naar hoe de beste informatie hiervoor gegenereerd kan worden door bijvoorbeeld werkplekinspecties én hoe met de resultaten ongevallen voorkomen kunnen worden.

Tot slot is men in Duitsland in staat gebleken het aantal ongevallen met verzuim te reduceren door periodieke gesprekken te faciliteren tussen bouwplaatsmedewerkers, veiligheidsexperts en bedrijfsartsen én door te investeren in veiligheidsopleidingen voor het bouwplaatsmanagement.

Vooruitblik

We vergroten de toegankelijkheid van de WAVE-app door registreren via desktops en snel melden van incidenten via QR-codes mogelijk te maken.

2023 staat verder in het teken van twee campagnes: één over de WAVE-waarde Consequent - 'Veiligheid is onderdeel van alles wat we doen'- en één over WAVE-waarde Respect - 'Ik accepteer dat ik aangesproken word op veiligheid'.

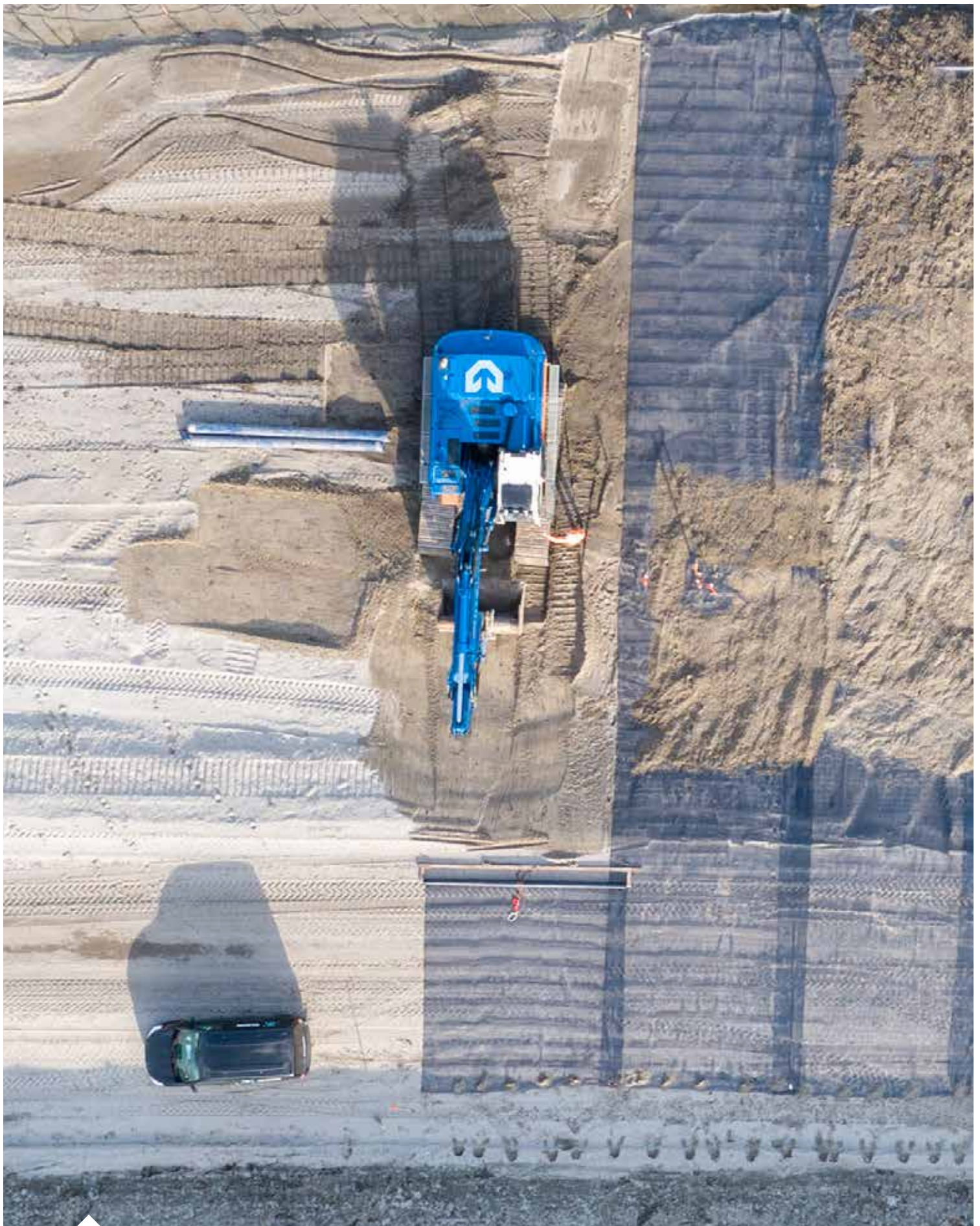
Ook herzien we de veiligheidsprestatie-indicatoren, zodat meer inzicht ontstaat in het veiligheidsleiderschap van onze

medewerkers, het aantal ongevallen van de aanwezigen op onze werkplekken én de meldcultuur.

Tot slot blijven we investeren in de kennis en vaardigheden van onze veiligheidsexperts, bijvoorbeeld door intervisiesessies van de ongevalsonderzoekers.

We *vergroten* de toegankelijkheid van de **WAVE-app** door registreren via desktops en snel melden van **incidenten** via QR-codes mogelijk te maken

Markermeerdijken tussen Hoorn en Durgerdam worden versterkt en opgehoogd.

DUURZAAMHEID

Bouwen voor generaties

Als familiebedrijf met een lange historie denken wij niet in jaren, maar in generaties. Het is onze ambitie om samen met onze opdrachtgevers en partners te bouwen aan een gezonde bedrijfsvoering die in 2030 emissievrij is.

Hiervoor is een duidelijke strategie nodig, zodat we in onze projecten én onze bedrijfsvoering werken aan het tegengaan van klimaatverandering. Onze duurzaamheidsstrategie richt zich op zes focuspunten waarop wij als concern, samen met onze partners, het verschil kunnen maken.

Ambities waarmaken

Klimaatverandering is een van de grootste en meest actuele problemen

Bouwen voor generaties betekent dat we er alles aan doen om verdere **klimaatverandering** tegen te gaan

waar we als maatschappij voor staan. Toekomstige generaties krijgen het meest te maken met de gevolgen hiervan. Bouwen voor generaties betekent dat we er alles aan doen om verdere klimaatverandering tegen te gaan (klimaatmitigatie) en om onze leefomgeving aan te passen aan de effecten van klimaatverandering (klimaatadaptatie). Daarom reduceren we onze eigen CO₂-uitstoot en de uitstoot in de bouwketen.

VolkerWessels heeft zes focuspunten met bijbehorende doelstellingen geformuleerd. Dit is de vertaling van onze ambitie om in 2030 emissievrij te werken. Aan de basis van deze strategie staat: verantwoordelijkheid nemen.

Drie van deze thema's gaan over ontwikkelingen die duurzaamheid verder onderdeel maken van onze core business en waarin we samen met onze ketenpartners een gedeelde verantwoordelijkheid dragen. Dit betreft circulaire ontwerpstrategieën, duurzaam materiaalgebruik en duurzaam materieel & duurzame logistiek. Hier hebben we zelf invloed op

Insecten hotel in de vorm van het beeldmerk gemaakt van restmaterialen door de talenten van de BouwHub

door onder andere het toepassen van materialenpaspoorten in onze projecten, duurzaam inkopen van materialen, de inzet van elektrisch materieel en te werken vanuit BouwHubs. Wij hebben de markt nodig om de beschikbaarheid van duurzame materialen en duurzaam materieel te vergroten en we hebben de overheid nodig voor duidelijke wet- en regelgeving en duurzame aanbestedingen. Als wij samen de lat hoog leggen, bereiken we sneller ons doel.

ONZE VERANTWOORDELIJKHEID

70%

Door in te zetten op slimme en gerichte maatregelen halen we op eigen kracht een CO₂-reductie van meer dan 70% in 2030.

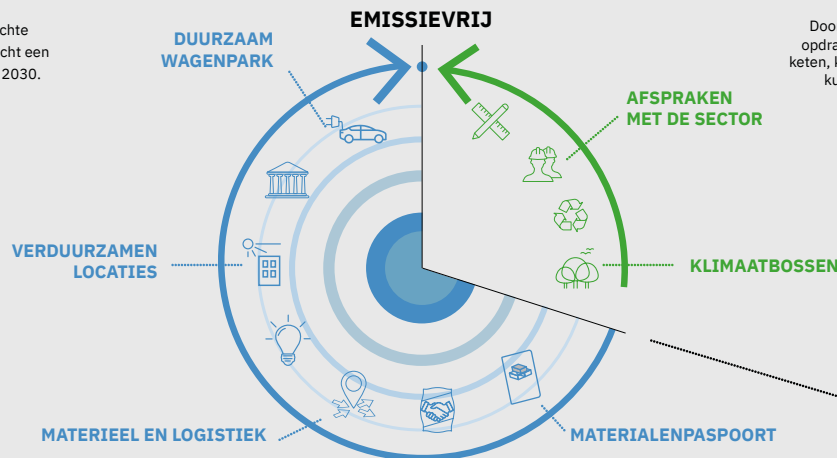
AANPAK

We investeren in een maatregelenpakket dat leidt tot een CO₂-reductie van meer dan 70% in 2030 t.o.v 2019.

GEDEELDE VERANTWOORDELIJKHEID

30%

Door intensief samen te werken met onze opdrachtgevers, regelgevers, toeleveringsketen, kennisinstellingen en andere partners, kunnen we volledig emissievrij werken.

AMBITIE

Onze ambitie is om in 2030 volledig emissievrij te werken. Daarmee nemen we verantwoordelijkheid voor het klimaat en committeren we ons aan de afspraken in het Klimaatakkoord van Parijs. Voor een groot deel kunnen we dit zelf en voor een deel hebben we daar ook anderen voor nodig.

De andere drie focuspunten gaan over duurzame bedrijfsvoering, waar we met onze ondernemingen eigen verantwoordelijkheid voor dragen. Hier ligt de focus op onze eigen CO₂-uitstoot, afvalscheiding en social return. Onze organisatie is zo ingericht, dat we ieder kwartaal sturen op de prestaties van onze ondernemingen.

Elke MorgenWonen woning heeft een Materialenpaspoort

De komende jaren blijven we energie steken in onze klimaatstrategie en in de samenwerking met externe partijen aan uniforme meetmethoden voor duurzaamheid. Daarnaast werken we samen aan nieuwe en innovatieve methoden om CO₂-vrij te kunnen bouwen en duurzaamheid meetbaar te maken.

De ontwikkeling van ons duurzaamheidsbeleid

Onze intenties om duurzaam te bouwen, voeren we vaker uit in de praktijk. We zien dat duurzaamheid de afgelopen jaren steeds beter wordt omarmd door onze directies en medewerkers, waardoor we in onze projecten en onze bedrijfsvoering meer duurzame keuzes maken.

Onze stip op de horizon: een emissievrij VolkerWessels. Dit brengt gelijk focus aan in ons beleid. Onze speerpunten sluiten aan bij de maatschappij van nu en bij de ambities voor de toekomst. Ze bieden ons houvast en focus, wat helpt om duurzaamheid te verankeren in reguliere bedrijfsprocessen. We hebben onze keuzes gespiegeld aan

We werken samen aan *innovatieve* methoden om CO₂-vrij te kunnen bouwen

de toekomstige ontwikkelingen, de kansen die wij voor onze business zien en aan de kracht van onze ondernemingen. Tegelijkertijd zien we dat we onze partners nodig hebben om de bouwketen te veranderen. Bijvoorbeeld door samen te werken vanuit Bouwhubs en onze bouwmaterialen te documenteren in materialenpaspoorten.

Kennis vergroten

Om onze doelstellingen en ambities waar te maken, is het belangrijk dat we de kansen pakken om onze business te verduurzamen. Dat begint met inzicht in de effecten van onze keuzes op sociaal, milieu- en economisch gebied en het herkennen van mogelijkheden om onszelf te verbeteren. Wij helpen onze medewer-

Ambitie: 100% CO₂-reductie VolkerWessels

De ambitie van VolkerWessels is om in 2030 emissievrij te zijn. Voor een groot deel kunnen we dat zelf en voor een deel hebben we ook anderen nodig. Daarom nemen we maatregelen die zijn onderverdeeld in gedeelde en eigen verantwoordelijkheid. Door in te zetten op slimme en gerichte maatregelen kunnen we een eigen CO₂-reductie van 70% behalen. De overige 30% reductie behalen we samen met onze opdrachtgevers, regelgevers, kennisinstellingen en andere partners.

Speerpunten & Doelstellingen

Gedeelde verantwoordelijkheid

1. Circulaire ontwerpstrategieën*

- 80% van de vastgoedprojecten in eigen ontwikkeling en 80% van de projecten van de infrastructuurdivisie hebben een materialenpaspoort met een score voor circulariteit

2. Duurzaam materiaalgebruik*

- 70% van het aandeel gerealiseerde grondgebonden woningen in eigen ontwikkeling is een energienota-nul woning
- 25% CO₂-reductie bij toepassing van asfalt ten opzichte van 2019

3. Duurzaam materieel en logistiek

- BouwHubs uitrollen in stedelijke gebieden waar we een positieve business case kunnen ontwikkelen

Eigen verantwoordelijkheid

4. CO₂-emissies

- 70% CO₂-reductie in 2030 t.o.v. 2019

5. Afvalscheiding

- >95% afvalscheiding en recycling

6. Social return*

- Tenminste 1,9% van onze medewerkers had bij indiensttreding een afstand tot de arbeidsmarkt

*) Deze doelstellingen willen we in 2025 hebben behaald.

We nemen *stappen* op het gebied van *circulariteit* door te werken met *materialenpaspoorten*

kers hiermee door onze prestaties te monitoren, te investeren in trainingen, opleidingen en communicatie rondom onze duurzaamheidsstrategie.

Duurzaamheid is steeds vaker een randvoorwaarde of zelfs een onderscheidend gunningscriterium in tenders en projecten. Om te zorgen dat we hier zo hoog mogelijk op scoren en onze duurzaamheidsambities waarmaken, richtten we in 2022 het Kenniscentrum Duurzaamheid op. Hiermee bundelen we onze kennis op verschillende gebieden zoals klimaat en CO₂, circulariteit en biodiversiteit en kunnen we snel de juiste experts aan elkaar koppelen.

Via het online leerplatform de VolkerWessels Academy kunnen al onze medewerkers verschillende trainingen volgen die aansluiten bij onze speerpunten. Zo zijn er trainingen circulair ontwerpen, social return en duurzaam

materiaalgebruik. Ook ontwikkelen we een training biodiversiteit die in de eerste helft van 2023 wordt gelanceerd. De komende jaren blijven we op deze manier aandacht besteden aan duurzaamheid. Daarnaast is het belangrijk dat we met elkaar het gesprek aangaan en elkaar aanmoedigen om te verbeteren. Tijdens de nationale klimaatweek organiseerden we een aantal inspirerende sessies rondom het thema klimaat en biodiversiteit. Hiermee hopen we het bewustzijn onder onze medewerkers te vergroten en een boost te geven aan klimaat- en biodiversiteitsmaatregelen die snel in de praktijk kunnen worden gebracht.

Buitenlanden

In het Verenigd Koninkrijk ontwikkelden we de afgelopen jaren een CO₂-reductiestrategie tot en met 2030. De periode 2020-2030 is benoemd als de 'Decade of Action' waarin we onze processen

“Door *kennis* en *ervaring* vanuit het gehele concern *slim* in te zetten, kunnen we een *positieve* bijdrage leveren aan tenders en opdrachten op het gebied van *duurzaamheid*”

moeten veranderen om de klimaatdoelstellingen te behalen. Met de ‘Science Based Target’ methodiek onderzoeken we met welke doelstelling we meer kunnen reduceren dan onze fair share. Daarnaast ligt de focus op verbetering van de biodiversiteit binnen onze projecten, vermindering en beheersing van afvalstromen en ontwerpen met aandacht voor hergebruik en recycling van materialen.

In Duitsland is het opstellen van een eenduidig duurzaamheidsbeleid een uitdaging. Ook hier is namelijk steeds meer aandacht voor duurzaamheid, maar duurzaam bouwen wordt niet op een uniforme manier uitgevraagd. We nemen stappen op het gebied van circulariteit door te werken met materialenpaspoorten en samen met ‘Madaster Germany’ kennis te verspreiden over onderhoud en hergebruik van materialen in de gebouwen die wij opleveren. Zo zorgen we dat deze gebouwen generaties lang mee kunnen.

In Noord-Amerika blijven we werken aan verbetering van de duurzaamheidsrapportages en stemmen we de bestaande strategie zo goed mogelijk af op de visie en ambities van het concern.

In het bruisend hart van Eindhoven realiseren verschillende VolkerWessels ondernemingen de woonwijk Strijp-S. In deze oorspronkelijke ‘Philips stad’ ontstaat een bron van creativiteit en levendigheid. Tal van innovaties zijn hier ontwikkeld en zichtbaar gemaakt. Een inspiratiebron voor vele nieuwe bewoners, gebruikers en bezoekers. VolkerWessels werkt op Strijp-S op duurzame wijze aan bouw en renovatie van verschillende projecten en ook aan infrastructuur en connectiviteit.

Bouwen aan biodiversiteit

Onze ambities reiken verder dan het reduceren van emissies en omvat ook biodiversiteit, een thema dat nauw verbonden is met het klimaat. Een gezond en gebalanceerd ecosysteem heeft immers een positieve invloed op het klimaat. Door de natuur te beschermen en ecosystemen te herstellen, zorgen we ervoor dat zij minder kwetsbaar zijn en meer weerstand kunnen bieden. Tegelijkertijd is klimaatverandering schadelijk voor de biodiversiteit en één van de oorzaken van biodiversiteitsverlies. Binnen VolkerWessels zijn we ons hiervan bewust en daarom werken we in onze projecten én daarbuiten aan het verbeteren van de biodiversiteit.

Zo passen we enkel hout toe uit duurzaam beheerde bossen en werken we samen met de Unie van Bosgroepen en FSC aan het klimaatbestendig maken van drie Nederlandse bossen, mede door het nemen van maatregelen die de lokale biodiversiteit bevorderen. Daarnaast maken we richtlijnen om biodiversiteit beter te kunnen verankeren in onze projecten en te kunnen voorsorteren op aankomende opdrachtverlening en wet en regelgeving.

We maken al impact met onze projecten waarin natuurinclusief bouwen ons uitgangspunt is. Bijvoorbeeld bij het bouwen van woontorens begroeid met bomen en platen. Dit jaar leverden we de Trudo-Toren op Strijp-S in Eindhoven op: het eerste verticale bos in Nederland met maar liefst 135 bomen, 1.500 struiken en 8.500 planten.

Gedeelde verantwoordelijkheid

Circulaire ontwerpstrategieën

We bewegen langzaam van een lineaire economie naar een circulaire economie. Daarmee ligt de focus op het voorkomen van primair materiaalgebruik, afval en schadelijke gevolgen voor mens, natuur en milieu. Om verdere klimaatverandering en overbelasting van de aarde te voorkomen, moeten wij vanaf de tekenafel nadenken over duurzame materiaalkeuze en hergebruik. Zo dragen wij bij aan het sluiten van de grondstoffenkringlopen en verlagen we de CO₂-uitstoot in de keten.

Hergebruik van materialen

Samen met BAM en Dura Vermeer begonnen we een jaar geleden aan de tweede editie van de Materialen Expeditie, een initiatief om de inzet van herbruikbare materialen te bevorderen. Eind 2022 werden de bevindingen gepresenteerd. Hieruit blijkt dat het hergebruik van bouwmaterialen in de praktijk nog lastig van de grond komt. De ambities zijn hoog, maar we lopen in de praktijk nog tegen tal van belemmeringen aan. Het hergebruik van materialen komt pas echt van de grond als wij onze ambities op dit vlak vroegtijdig uitspreken, opdrachtgevers in bouwteams gaan werken en regelgevers standaardisatie wettelijk verankeren. We deden onder andere ervaring op met hergebruik bij de herontwikkeling van het EDGE Stadium in Amsterdam. Hier worden vrijkomende materialen zoals houten binnenpuien, kolommen en natuursteen bestrating zoveel mogelijk hergebruikt. Materialen die niet voor hergebruik geschikt waren, zijn aangeboden op een digitale marktplaats, waardoor deze kunnen worden gebruikt bij andere projecten.

Materialen met een identiteit

Een materialenpaspoort is een onmisbaar instrument voor circulair bouwen. Met een materialenpaspoort krijgt

materiaal een identiteit en blijven grondstoffen traceerbaar. Hierdoor wordt het hergebruiken en terugwinnen van materialen bij de sloop of demontage een stuk eenvoudiger. In 2025 is ons doel om 80% van onze projecten op te leveren met een materialenpaspoort en een circulariteitscore. Een circulariteitscore geeft informatie over de circulariteit van objecten; hoe circulair deze zijn, of demontage mogelijk is en hoe de demontage uitgevoerd moet worden. In 2022 hebben we, in samenwerking met onze partner Madaster, een belangrijke stap gezet met de livegang van de

Het *creëren* van
inzicht in de
eigenschappen
van materialen kost
nog *vaak* veel tijd

Materiaal Classificatie App. De MCA voorziet in een minimale inspanning voor het genereren van een materialenpaspoort en biedt inzicht in de keuze voor circulaire materialen. Het grote voordeel is dat de gegevens gemakkelijk kunnen worden omgezet in een, maar ook als rapportage kunnen worden uitgedraaid. Het komende jaar worden de gebruikersfunctionaliteiten van de MCA verder ontwikkeld.

Al onze bouw- en vastgoedprojecten worden standaard opgeleverd met een materialenpaspoort. In 2022 leverden we onder andere LAB42 (Universiteit van Amsterdam), de Homerus Toren in

Almere en het Ketenhuis in Tilburg op met een materialenpaspoort.

Circulaire Menukaart

We moeten zo vroeg mogelijk bewuste keuzes maken in de materialisatie van een gebouw. Zo worden circulaire ontwerpstrategieën beter ingezet en maken we bewuste keuzes voor duurzame materialen. Het creëren van inzicht in de eigenschappen van materialen kost nog vaak veel tijd. Daarom hebben wij de tool Circulaire Menukaart ontwikkeld die inzicht biedt en de keuze voor duurzaam materiaal vereenvoudigt. Aan de hand van een toegankelijk dashboard worden de CO₂-footprint, CO₂-opslag en circulariteitscore voor een selectie van materialen inzichtelijk gemaakt en is het mogelijk om per bouwelement materialen met elkaar te vergelijken. Deze tool kan helpen bij het voldoen aan de MPG en circulariteitseisen van een gebouw, maar we creëren ook inzicht in de impact van de keuze voor een bepaald materiaal. Zo kunnen we efficiënter inzetten op het verminderen van vrijkomende reststromen, de bestaande voorraad aan materialen optimaal benutten en kringlopen sluiten.

Het sluiten van kringlopen

Circulair bouwen gaat over het sluiten van kringlopen. Daarmee beperken we ons niet tot materialen en grondstoffen, we kijken ook naar energie en water. Bijvoorbeeld door gebouwen energiepositief te maken en door het ontwerpen en inrichten van veerkrachtige watersystemen. In het natuurgebied Willeskop - (onder Oudewater) werken we aan het ontwerp van een Piekberging. Hier kan bij hevige regenval overtollig water worden opgevangen en afgevoerd naar de Lek. In het ontwerp brengen we variatie aan om de groei van planten te stimuleren en de biodiversiteit in het gebied te verbeteren.

Duurzaam materiaalgebruik

We gebruiken meer grondstoffen dan de aarde kan leveren. De bouwsector heeft hierin een groot aandeel. Het is daarom steeds belangrijker om grondstoffen optimaal in te zetten en zoveel mogelijk te hergebruiken. Waar mogelijk passen we duurzame- en/of biobased materialen toe, zoals hout en duurzame mengsels voor beton en asfalt. Daarnaast zijn we samen met partners in de keten betrokken bij de ontwikkeling van duurzame alternatieven.

Hout

Hout is als hernieuwbare grondstof het circulaire bouw materiaal bij uitstek en cruciaal voor een emissievrije toekomst. Waar de productie van de meeste bouwmaterialen energie-intensief is en gepaard gaat met een hoge CO₂-uitstoot, legt duurzaam beheerd bos juist CO₂ vast. Voor de bouwsector en vanzelfsprekend ook voor VolkerWessels is de toepassing van duurzaam gecertificeerd hout, waar mogelijk uit Nederlandse

De inzet van pre-fab houten elementen neemt toe

bossen, een effectieve manier om het klimaatprobleem aan te pakken en toe te werken naar emissievrij bouwen in 2030. We richten ons daarom op het toepassen van meer hout in onze projecten en bouwconcepten. In 2022 heeft VolkerWessels voor 99,5% duurzaam

hout ingekocht. Hiermee hebben we onze doelstelling om alleen duurzaam geproduceerd hout uit duurzaam beheerde bossen toe te passen, nagenoeg gehaald.

In onze Fabriek van Houten Gebouwen bouwen we verschillende prefab houten woonmodules. Vorig jaar bouwden we al aan het grootste woongebouw van Nederland, M'DAM in Monnickendam. Dit gebouw is dit jaar bekroond met de Nationale Houtbouwprijs in de categorie seriematige houtbouw. In 2022 gingen we door met de bouw van houten woonmodules, onder andere bij 60 woningen voor de Winterdijk in Gouda. In 2023 gaan we onder meer aan de slag voor 185 appartementen en 17 woon-werkstudio's in het centrum van Enschede, op zes kilometer afstand van onze fabriek. Het modulair bouwen in deze fabriek is een belangrijk principe voor het opschalen van de circulaire bouw-economie. Losse onderdelen zijn herbruikbaar en kunnen eenvoudig worden toegepast in een nieuw bouw-werk.

Hier hout, daar bos

Kiezen voor tropisch hout is nog niet vanzelfsprekend. Er bestaan veel misverstanden over (het gebruik van) tropisch hout, terwijl het gebruik ervan juist kan bijdragen aan biodiversiteit, bosbescherming en betere sociale en economische omstandigheden in de regio van herkomst.

Door op een verantwoorde manier hout te oogsten, ken je waarde toe aan het bos. Hierdoor is er minder financiële noodzaak voor boseigenaren om het bos om te zetten in iets anders. Bovendien mag een FSC-gecertificeerd bos niet plaatsmaken voor iets anders. Zo blijft bos dus bos.

Verantwoord bosbeheer met strikte regels levert een positieve impact op de biodiversiteit van tropische bossen. Zo blijkt uit onderzoek van de Universiteit Utrecht dat er meer grote zoogdieren leven in de bossen waar de FSC-beschermingsmaatregelen gelden en de bossen beter worden beschermd tegen stropers. Ook is het tropisch hardhout een duurzame keuze door de lange levensduur van 35 tot 50 jaar en een lagere milieu-impact door vervoer per schip in plaats van vrachtwagen.

VolkerWessels, FSC Nederland en Unie van Bosgroepen voltooiën maatregelen toekomstbestendig bos in gemeente Rheden

Beton

Cement heeft een lage circulariteits-score, waardoor hoogwaardig hergebruik van beton nog een uitdaging blijft. Samen met opdrachtgevers, regelgevers en de cementindustrie gaan wij deze uitdaging aan door in te zetten op onderzoek naar duurzame alternatieven. Middels innovatie willen wij duurzaam materiaalgebruik stimuleren en de milieu-impact van beton reduceren. Dat doen we onder andere met behulp van het Betonakkoord waarin we samen met onze ketenpartners werken aan volledig CO₂-neutraal beton en 100% hoogwaardig hergebruik van vrijkomend beton in 2030.

Vanaf dit jaar meten we de impact van ons betongebruik op een andere manier. In plaats van enkel te kijken naar de CO₂-uitstoot, kijken we ook naar andere milieueffecten. Dit doen we door de MKI-waarde te berekenen. De milieukostenindicator (MKI) vat alle milieueffecten samen in één score en wordt uitgedrukt in een schaduwprijs: een lage productmilieu-footprint wordt vertaald in een lage MKI-waarde. Door voor onze projecten de MKI-waarde bij te houden, krijgen we een breder inzicht in de duurzaamheid van onze producten. Hiermee brengen we focus aan in onze duurzaamheidsstrategie en geven we richting en onderbouwing aan productontwikkeling en innovatie.

Asfalt

In onze verduurzamingsstrategie richten wij ons ook op het verhogen van het aandeel van hergebruikte grondstoffen in asfaltmengsels. In het afgelopen jaar hebben wij verschillende innovatieve en duurzame asfaltmengsels toegepast in onze projecten, onder andere met volledig gerecycled materiaal en een minimale CO₂-uitstoot door een lage productietemperatuur. Een van deze asfaltmengsels is KonwéCO₂, een mengsel dat volledig bestaat uit oud asfalt dat bij een lagere temperatuur kan worden geproduceerd dan standaard asfalt, namelijk bij ongeveer 100°C in plaats van 165°C.

Een innovatie die nog in de kinderschoenen staat is het ter plekke koud recyclen van asfalt met de Cold Asphalt Recycling Train (CART). De inzet van deze methode maakt het mogelijk om op locatie een weg te frezen en te verwerken. Er kan vrijwel 100% circulair worden gewerkt en er wordt aanzienlijk bespaard op de uitstoot van CO₂. Een pilotproject in de Friese gemeente Noardeast-Fryslan was succesvol.

Biobased bouwen

Wanneer het gebruik van nieuw materiaal noodzakelijk is, moet worden gekozen voor materialen met een zo laag mogelijke milieu-impact. Biobased bouwmaterialen zoals hout, vlaswol en

riet zijn bij uitstek geschikt voor circulair bouwen. Deze materialen zijn hernieuwbaar, want ze groeien in een relatief korte tijd. Bovendien nemen ze tijdens het groeiproces CO₂ op. Wanneer deze biobased materialen verwerkt worden in een bouw materiaal, dan worden de CO₂-emissies voor een lange tijd opgeslagen in het bouwwerk. Samen met onze partners, onder leiding van de TU Eindhoven, werken we aan de verdere ontwikkeling en opschaling van biobased bouwen. Onze samenwerking richt zich op verschillende onderzoeksfases maar focust met name op de scheidslijn tussen onderzoek en toepassing. Zo testen we samen verschillende materialen en constructies, bijvoorbeeld bij de Smart Circular Bridge op de Floriade. Deze brug is gemaakt van vlas, een snelgroeiende plant die in combinatie met biohars een zeer licht en stabiel materiaal vormt met vergelijkbare eigenschappen als aluminium of licht staal. Deze projecten zullen naar verwachting belangrijke inzichten opleveren voor de toekomstige toepassing van biobased materialen.

Duurzame biobased bouwmaterialen hebben een enorme potentie, zowel vanuit milieuperspectief als economisch perspectief.

Zinkerpakket in de watergang, parallel aan de Brilledreef in Utrecht.

Duurzaam materieel en logistiek

We werken aan oplossingen om het energieverbruik en de uitstoot van broeikasgassen op en rond de bouwplaats omlaag te krijgen. Onze ambitie is om in 2030 emissievrij te werken. Door te investeren in de verduurzaming van ons materieel, slimme logistiek en samenwerking met onze ketenpartners kunnen we dit stap voor stap bereiken.

Aanleg van PlasticRoad op Schiphol

BouwHubs

Steeds meer projectteams krijgen te maken met de uitdagingen van binnenstedelijk bouwen, waarbij de fysieke ruimte op en rond de projectlocatie beperkt is. BouwHubs aan de rand van de stad, waar alle bouwmaterialen slim worden verwerkt tot volle vrachten, bieden hierbij een ideale oplossing. De BouwHub is inmiddels een vast onderdeel van onze duurzaamheidsstrategie. Het logistiek slim organiseren

resulteert in een reductie van binnenstedelijke transporten, minder uitstoot van CO₂ en stikstof, een kortere doorlooptijd, minder overlast voor de omgeving én meer grip op het bouwproces.

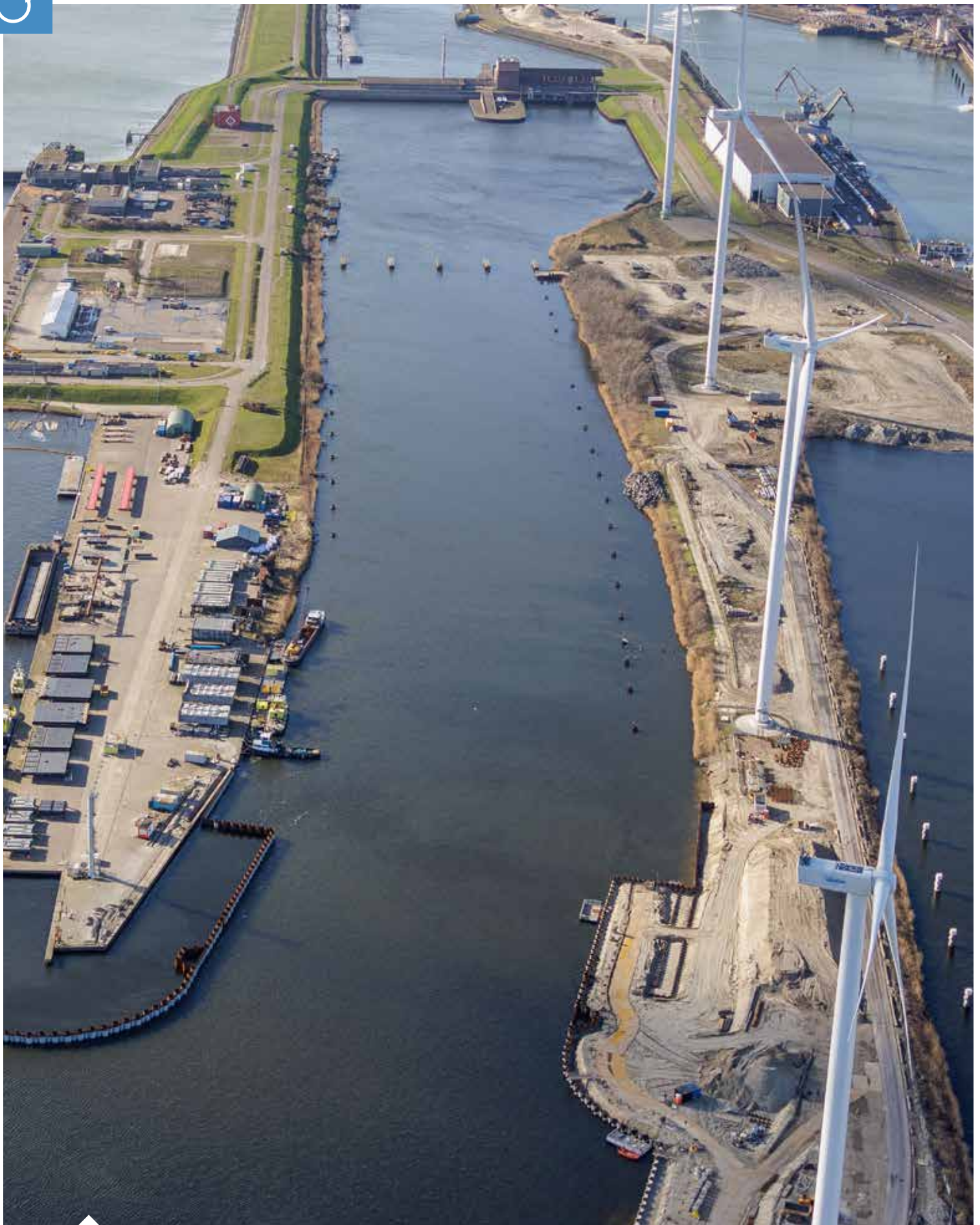
VolkerWessels beschikt over een groeiend netwerk van BouwHubs in Amsterdam, Utrecht, Eindhoven, Groningen en een tijdelijke BouwHub bij Schiphol. Ook in de regio Rotterdam is de BouwHub gestart met de eerste projecten, waaronder de renovatie van zestig woningen in Oostvoorne. De BouwHub levert hier de gevel-elementen, kozijnen, dakplaten en zonnepanelen, gebundeld, just-in-time en emissieloos op de projectlocatie. Hiermee is het aantal transporten in de woonwijk gereduceerd en de overlast voor omwonenden tot een minimum beperkt. Het projectteam krijgt enkel de benodigde elementen geleverd en kan daardoor effectief monteren. Het project toont aan dat de efficiënte logistiek van de BouwHub ook buiten de stad enorm waardevol is. De komende jaren blijven wij investeren in de ontwikkeling en realisatie van meer vaste en tijdelijke BouwHubs op strategische plaatsen.

Op de BouwHub werken we ook aan de invulling van circulariteit en social return. Zo gebruiken we de BouwHub om materialen te sorteren en her te gebruiken bij andere projecten. Dit doen we bijvoorbeeld op onze circulaire BouwHubs in Amsterdam en Utrecht. In samenwerking met de VolkerWessels Vakschool bieden we kansen aan mensen vanuit de regio Eindhoven met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Bouwen met duurzaam materieel

Zwaar bouw materieel veroorzaakt het grootste deel van onze emissies op de bouwplaats. Het elektrificeren van deze materieelstukken is een noodzakelijke ontwikkeling om een volledig CO₂-neutraal materieelpark te realiseren. Vorig jaar namen we de eerste elektrische asfaltspreidmachine in gebruik. Deze machine legt dit jaar zijn eerste kilometers asfalt aan op verschillende projecten. Daarnaast namen we een elektrische 160 ton rupshijskraan in gebruik. Deze rupshijskraan kan een volle werkdag functioneren zonder aan de stekker te moeten. Grote boringen kunnen we sinds de zomer ook emissievrij uitvoeren dankzij de ombouw van diesel naar elektrisch door onze Materieel en Logistiek dienst.

Op het spoor investeerden we in de ontwikkeling van een hybride stopmachine. De 65 meter lange stopmachine met hybride aandrijving is de eerste in zijn soort en kan zowel rijden als werken op het Nederlandse spoor. Daarmee is het een cruciaal en uniek emissiearm materieelstuk voor spoorwerkzaamheden. Bij materieel dat nog niet is geëlektrificeerd, is het toepassen van biobrandstoffen zoals HVO van duurzame oorsprong een belangrijke maatregel om de CO₂-uitstoot te reduceren. Ook gebruiken we onze NoNOx-filters om de stikstofuitstoot door materieel tot een minimum te beperken. Zo kunnen we blijven doorbouwen tijdens de huidige stikstofregulering.

Selectieve Onttrekking bij Zeesluis IJmuiden

Eigen verantwoordelijkheid

Onze CO₂-emissies

Onze ambitie is om in 2030 volledig emissievrij te werken. Daarmee nemen we verantwoordelijkheid voor het klimaat en vermitteren we ons aan de afspraken van het Klimaatakkoord van Parijs. Onze eigen CO₂-footprint bestaat grotendeels uit de uitstoot veroorzaakt door onze asfaltcentrales, materieel, wagenpark en onze kantoren.

Een belangrijke maatregel is het verder elektrificeren van ons wagenpark. Zo zijn al onze nieuwe leasewagens bij de infrastructuurdivisie vanaf 2022 elektrisch en op onze locaties breiden we het aantal laadpalen verder uit. Daarnaast is plaatsonafhankelijk werken een effectieve maatregel om onze eigen uitstoot verder te reduceren.

Om onze uitstoot bij het produceren van asfalt te reduceren, gaan we verder met asfaltproductie op een lagere temperatuur. Dit doen we enerzijds door continue nieuwe asfaltmengsels te produceren maar ook door te werken aan de inzet van schuimbitumen dat met een lagere temperatuur gemengd kan worden. In 2025 willen we een groot deel van onze asfaltmengsels produceren met deze schuimbitumen waarmee we een flinke gas- en CO₂-reductie behalen.

Resultaten 2022

De totale absolute CO₂-uitstoot van VolkerWessels is met 1,0% gedaald ten opzichte van 2021 (de reductie in 2021 is geflatteerd door corona-effecten zoals lock downs). Deze daling komt door een absolute reductie van de CO₂-uitstoot van circa 1,1 kton. Hiermee hebben we de CO₂-uitstoot met 23% gereduceerd ten opzichte van 2019 en lopen we grotendeels op schema voor onze ambitie emissievrij 2030.

Op onze kantoren zien we een stijging van het elektriciteitsverbruik en gasverbruik ten opzichte van vorig jaar. Deze stijging zien we ook terug bij ons wagenpark. Voor onze asfaltcentrales geldt dat de CO₂-uitstoot is gestegen door een hogere emissiefactor van aardgas (vanwege meer import van gas dan in 2021).

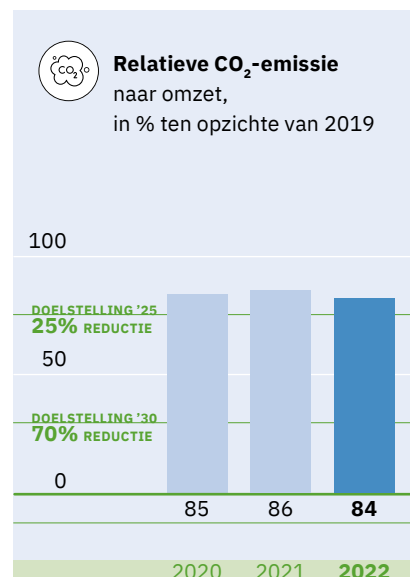
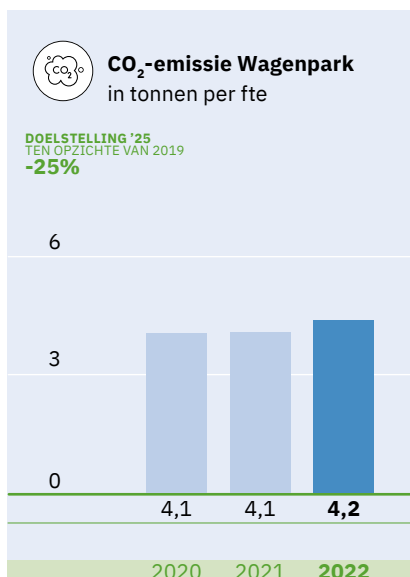
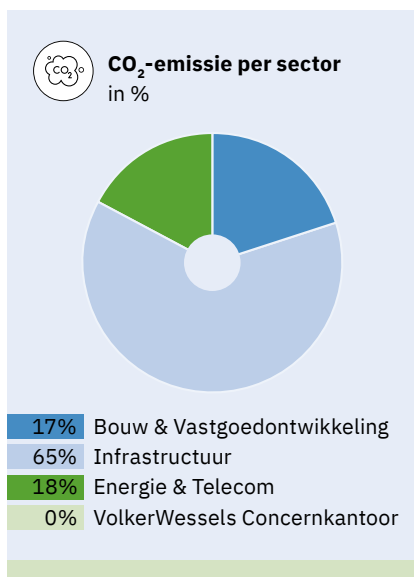
Het is ons doel een uitstootreductie van 25% van ons wagenpark ten opzichte van 2019 te realiseren. Voor het behalen van deze doelstelling, was het streven om in 2022 de CO₂-uitstoot met 15% te reduceren. Deze doelstelling is in 2022 niet behaald. Dit is voor een groot deel te verklaren doordat het verder elektrificeren van het wagenpark pas over een langere tijd effect laat zien. Tegelijkertijd compenseren we de resterende emissies

van het wagenpark door te investeren in milieuprojecten van het BP Target Neutral programma, die tot CO₂-reductie leiden.

Een ander voorbeeld van compensatie is onze investering in drie klimaatbossen in Nederland. Sinds 2019 maken we minimaal 500 hectare bos klimaatbestendig, verdeeld over drie locaties. Dit doen we samen met FSC en de Unie van Bosgroepen. Voorbeelden van maatregelen zijn het bevorderen van natuurlijke verjonging, het onderplanten met strooiselverbeterende boomsoorten en het aanplanten van soorten die beter bestand zijn tegen klimaatverandering. Dit jaar voltooiden we de maatregelen in het klimaatbos in Rheden. In totaal zijn hier 1.600 bomen en struiken aangeplant waarmee over 30 jaar 150 ton extra CO₂ wordt opgeslagen.

Vorig jaar werden op Landgoed Meuleman in Overijssel al vergelijkbare maatregelen voltooid. Naar verwachting worden de maatregelen in het derde bos eind 2023 voltooid.

De CO₂-uitstoot van ons wagenpark per FTE steeg met 1,1% ten opzichte van 2021. De stijging is groter bij de sector Energie & Telecom. Bij de andere sectoren daalde de CO₂-uitstoot per FTE juist.

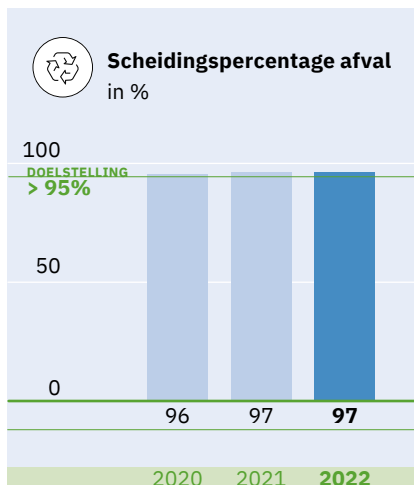

Afvalscheiding

In al onze werkzaamheden komen reststromen vrij. Wij zetten in op het voorkomen van afval door in te zetten op circulaire ontwerpstrategieën, vermindering van de hoeveelheid afval door hergebruik van materialen en op het scheiden van onze afvalstromen op onze bouwplaatsen, kantoren en fabrieken. Zo voorkomen we CO₂-uitstoot die wordt veroorzaakt bij het verbranden van afval.

Wij hebben goed inzicht in de scheiding van onze reststromen dankzij een professioneel meetsysteem. De prestaties blijven we continu monitoren om te kunnen sturen op verbetering. Ons doel is om al onze afvalstromen te scheiden, recyclen en klaar te maken voor hoogwaardig hergebruik. Ons tussendoel is een scheidingspercentage van meer dan 95% in 2025.

Het afvalscheidingspercentage in 2022 was 97%. Dit percentage is gelijk gebleven ten opzichte van 2021. Bij de sectoren Infrastructuur en Energie &

Telecom zien we een sterkere daling dan bij de sector Bouw & Vastgoedontwikkeling waar een stijging van het scheidingspercentage werd gerealiseerd. Met dit resultaat heeft VolkerWessels de doelstelling voor een scheidingspercentage hoger dan 95% in 2025 gehaald.

Reststromen zijn de grondstoffen van de toekomst. Door materialen zoveel mogelijk te hergebruiken, kunnen we afval voorkomen. Hiervoor is samenwerking met andere bouwbedrijven en opdrachtgevers essentieel. In de Materialen Expeditie hebben we samen met BAM en Dura Vermeer ervaringen opgedaan. Hieruit blijkt dat grote belemmeringen zitten in het ontbreken of niet kunnen voldoen aan kwaliteitsstandaarden én het niet bij elkaar komen van vraag en aanbod. Deze belemmeringen hebben we bij een project in Zeeland, waar we werken aan vernieuwing van het spoor, weten weg te nemen.

Op dit project wordt ingezet op 'infra mining', oftewel het slim hergebruiken van materialen zoals spoorstaven, dwarsliggers en wissels die vrijkomen bij andere projecten. Het vrijgekomen materiaal wordt verzameld op een centraal gelegen materialendepot waar de nieuwe wissels worden samengesteld.

Omdat voor hergebruikte materialen nog geen duidelijke eisen bestonden, hebben we in opdracht van ProRail de benodigde eisen in kaart gebracht en toegepast waardoor we de kwaliteit van de hergebruikte materialen kunnen waarborgen. Deze pilot laat zien dat hergebruik in spoorwegbouw haalbaar is.

In onze projecten in de infrastructuur zijn kansen voor hergebruik. In samenwerking met PlasticRoad leggen we steeds vaker wegen aan, gemaakt van gerecycled plastic. Zo zijn duurzame schouwpaden bij het emplacement Binckhorst in Den Haag aangelegd en bouwden we op Schiphol parkeervakken van gerecycled plastic. De locaties zijn onderdeel van een test die moet uitwijzen of de gerecyclede weg in de toekomst een goed alternatief is voor de standaard asfaltweg en zo bijdraagt aan een duurzamere infrastructuur.

Bank gemaakt van restmaterialen door de talenten van de BouwHub

Social return

Het vinden van een geschikte baan is niet voor iedereen vanzelfsprekend; het kan iemand ontbreken aan de juiste startkwalificaties of werkervaring. Door werkzoekenden passend werk aan te bieden, voegen we waarde toe aan onze projecten én de samenleving. Twee jaar geleden richtten we ons werk-leerbedrijf VolkerWessels Inclusief op; een initiatief waarmee zij-instromers de mogelijkheid krijgen om door te stromen naar een blijvende werkplek bij één van onze ondernemingen. Inmiddels doorlopen 75% van de gestarte deelnemers succesvol hun persoonlijke trainingsprogramma. Zo leiden we nieuwe vakmensen op die ons in staat stellen om aan de bouwopgave van de toekomst te voldoen. Maar minstens zo belangrijk is dat we mensen een betaalde baan kunnen bieden die hen de mogelijkheid biedt betekenisvol te zijn en zelfstandig in hun levensonderhoud te voorzien.

Werk is voor iedereen belangrijk, mensen willen zich ontwikkelen en van betekenis zijn voor de maatschappij

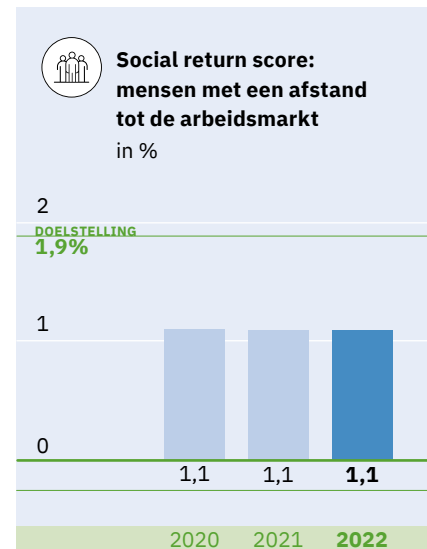
Ons doel is een social return score van 1,9% in 2025. De score is het aantal mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in relatie tot het totaal aantal medewerkers. De SR-score is in 2022 gelijk gebleven aan de waarde van 2021,

Aanleg Tiny Forest in Enschede

namelijk 1,1%. Binnen de sector Bouw & Vastgoedontwikkeling zien we de hoogste SR-score met 1,6%. Bij de sector Infrastructuur is de SR-score het laagst, namelijk 0,6%.

In het afgelopen jaar hebben we bij verschillende projecten invulling gegeven aan sociaal ondernemen. Bij het project IJboulevard in Amsterdam is de volledige kade afgeschermd met Groene Bouwhekken; houten bouwhekken en plantenbakken om de veiligheid van voorbijgangers te waarborgen. Door de inzet van deze Groene Bouwhekken helpen wij mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt met de terugkeer in het arbeidsproces; arbeidsparticipatie vindt in de gehele keten plaats, van produceren tot vervoeren en onderhouden van de hekken en planten. Een mooi voorbeeld van een duurzame aanpak in combinatie met het maken van sociale impact.

Ook in 2022 zetten wij onze samenwerking voort met de TalentHub Amsterdam, een deelconcept van de Circulaire BouwHub. De TalentHub zet zich succesvol in om jaarlijks 30 personen naar zinvol en permanent werk te begeleiden, onder meer door van reststromen van onze bouwplaatsen nieuwe producten maken. Goed voorbeeld is het op maat gemaakte kantoorinterieur van diverse VolkerWessels ondernemingen: van circulaire bureaus tot hergestofeerde stoelen en unieke roomdividers met oude werkkleding voor akoestische demping. Of het ombouwen van oude betonbekisting tot deurpostbescherming. We benutten de samenwerking ook voor stages en re-integratie van eigen medewerkers en om onze ondernemingen te inspireren tot meer sociale en circulaire impact. Diverse teams weten hiervoor hun weg te vinden naar TalentHub Amsterdam.

Elke buurt zijn eigen minibos

Als een van de grootste bouwers van Nederland is er bijna geen stad of dorp waar we geen rol spelen in het inrichten van de leefomgeving. We zien dan ook tal van plekken waar extra natuur veel kan betekenen voor klimaatadaptatie en het welzijn van bewoners, zeker van kinderen. Daarom leggen we op verschillende plekken in Nederland minimaal acht Tiny Forests aan. Hiervoor is een sponsorovereenkomst gesloten met stichting IVN Natuureducatie.

Een Tiny Forest is een dichtbegroeid, inheems bos ter grootte van een tennisbaan dat altijd in samenwerking met een lokale school gerealiseerd en onderhouden wordt. Een van onze eigen werkmaatschappijen realiseert de bossen en De TalentHub recyclet gebruikte bouwmaterialen om onder andere insectenhôtels, meubilair en informatieborden voor de Tiny Forests te maken.

Meer stroom voor Rotterdam

Overall groeit de vraag naar duurzame elektriciteit. De verwachting is dat dit de komende jaren en decennia flink zal toenemen. Als onderdeel van de energietransitie laat netbeheerder Stedin een deel van haar netwerk in Rotterdam verzwaren van 10 kV naar 23 kV. Een ingrijpende klus, want het tracé van 10 kilometer loopt dwars door de binnenstad. Een team van Visser & Smit Hanab Distributie onder leiding van operationeel manager Teus Verhoeven heeft deze klus in de zomer van 2022 succesvol afgerond.

“Het project heet formeel ‘Boomgaardsstraat’, een verwijzing naar een groot transformatorstation”, legt Teus uit, “maar die naam doet eigenlijk geen recht aan de impact en het belang voor de hele stad. De werkzaamheden vonden namelijk plaats op veel meer drukke plekken, zoals het Erasmus MC, het Boijmans van Beuningen en de Witte de Withstraat. Daarom hebben we het project en de website voor de omgevingscommunicatie ‘Meer stroom voor Rotterdam’ genoemd.”

Die omgevingscommunicatie is volgens Teus een cruciaal onderdeel van het project. “Je moet je voorstellen dat het

werk in 99 segmenten is verdeeld, waarbij sommige segmenten wel een paar honderd meter lang zijn. Je kunt een kabel pas trekken als het hele segment open ligt, wat minimaal een paar dagen duurt. Ondertussen moet de omgeving wel toegankelijk blijven en

“Ondertussen moet de stad *toegankelijk* blijven en veilig zijn voor al het *verkeer, bewoners en bedrijven*”

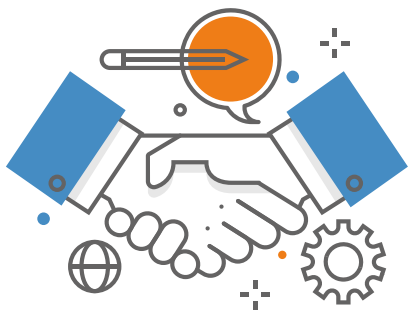
vooral ook veilig zijn voor verkeer, bewoners en bedrijven. Dat vraagt organisatorisch nogal wat en vergt veel creativiteit en afstemming.”

Toch is dat goed gelukt, waarvoor Teus zijn team complimenteert. “Iedereen draagt bij ons verantwoordelijkheid voor

het resultaat. Dat is een van de mooiste dingen van werken bij Visser & Smit Hanab en VolkerWessels. Voor de mensen die het werk uitvoeren, voelt het echt als hun project. Als het dan allemaal volgens planning verloopt, zorgt dat voor een groot gevoel van trots bij het hele team en uiteraard ook bij mij.” Het goede resultaat is gevierd met een etentje met de opdrachtgever. Bovendien kreeg iedereen een jas met de naam van het project en de logo's van Stedin en Visser & Smit Hanab. “Daar wordt nog steeds over gepraat”, zegt Teus met een glimlach.

Nadat in totaal 16 kilometer kabel is gelegd, waarvan een deel door middel van horizontaal gestuurde boringen door het eigen V&SH Boorteam, is het werk overgedragen aan Stedin. Sinds zij de switch in het transformatorstation hebben omgezet, krijgt iedereen in de omgeving zijn stroom via de nieuwe en toekomstbestendige 23 kV kabel. Weer een stap verder in de energietransitie!

Integer handelen is fundamenteel

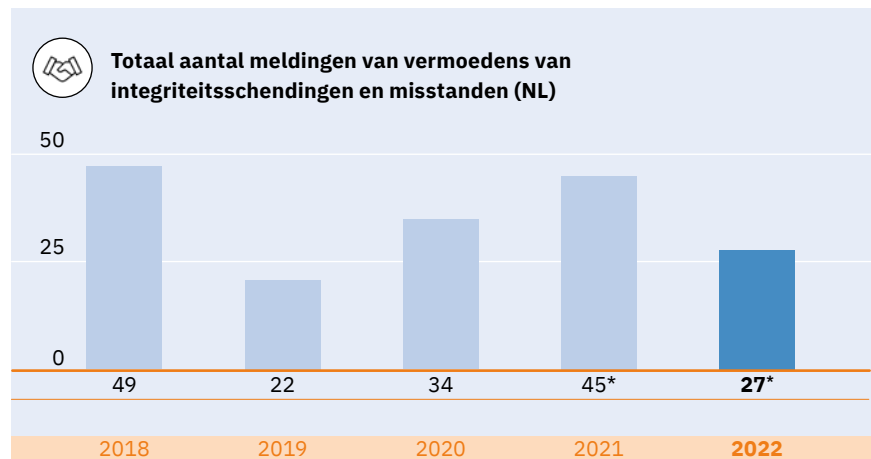
Integriteit is bij VolkerWessels niet onderhandelbaar. Integer handelen is fundamenteel voor alles wat we doen en vereist onze constante aandacht. Onze integriteitsaanpak is, in aanvulling op onze bewustwordingscampagnes, gebaseerd op drie pijlers; de VolkerWessels Gedragscode, de Leidende Principes voor het Opdrachtgevend Bouwbedrijf en de Vertrouwenslijn.

Integriteit is een voorwaarde om te kunnen blijven ondernemen en daarom is deze kernwaarde bij VolkerWessels net zo belangrijk als veiligheid en duurzaamheid. Wij verwachten dat iedereen bij VolkerWessels, in elke dochteronderneming, ongeacht zijn of haar functie, integer en professioneel handelt.

Het versterken en behouden van integriteit binnen VolkerWessels staat onder leiding van de Centrale Compliance Officer. Deze rapporteert rechtstreeks aan de voorzitter van de Raad van Bestuur.

Gedragscode

Hoe verweven we integriteit in ons dagelijks handelen? De VolkerWessels Gedragscode geeft antwoord op deze vraag. De Gedragscode bestaat uit de gedragsnormen van VolkerWessels en is een praktische handleiding bij onze dagelijkse bedrijfsvoering, zodat iedereen binnen ons concern de regels kent en kan naleven. Ook van partijen met wie wij zaken doen, verlangen wij dat zij de Gedragscode van VolkerWessels naleven.

* Inclusief België

Vertrouwenslijn

Bij VolkerWessels streven we naar een omgeving die vrij is van discriminatie en illegaal of onethisch handelen. Collega's, opdrachtgevers, onderaannemers en/of leveranciers die desondanks een vermoeden hebben van misstanden bij onze ondernemingen of binnen ons concern, verzoeken we dringend hiervan melding te maken. Dat kan desgewenst anoniem en gratis via een vertrouwelijke telefoon en webservice. De exacte procedure en acties staan beschreven in de volledige "Regeling meldprocedure inzake het omgaan met een Vermoeden van een Misstand" (Vertrouwenslijn).

Leidende Principes Opdrachtgevend Bouwbedrijf

VolkerWessels heeft samen met de zes andere grootste bouwbedrijven van Nederland een serie gedragsregels opgesteld die professioneel, integer, maatschappelijk verantwoord en transparant handelen bij het inkoopproces in de bouw moeten bevorderen. Het doel is

Integriteit houdt immers niet op bij onze *eigen* deur

om meer duidelijkheid te scheppen voor alle partners in het bouwproces.

Integriteit houdt immers niet op bij onze eigen deur en we verwachten van al onze leveranciers en onderaannemers in de keten dat ze eveneens integer handelen.

Rad van Integriteit en dilemma van de maand

In 2019 hebben wij een spel ontwikkeld, dat het gesprek van medewerkers met collega's en hun leidinggevenden over integer handelen bevordert. Dit spel (het Rad van Integriteit) draait om dilemma's gebaseerd op de Gedragscode van VolkerWessels. Het wordt gespeeld door een leidinggevende met zijn of haar medewerkers. Als een waterval is in het najaar 2019 het Rad van Integriteit vanaf de Raad van Bestuur verspreid over en in alle ondernemingen. Omdat het spel fysiek gespeeld wordt in groepen van 10 tot 20 medewerkers, is de uitrol door de coronamaatregelen in maart 2020 stilgelegd.

Omdat het Rad van Integriteit door de coronamaatregelen ook in 2021 nog niet verder uitgerold kon worden, is door het Integriteitsplatform besloten om vanaf juli 2021 een dilemma van de maand te introduceren, om op die manier periodiek aandacht voor integriteit te vragen en de integriteit awareness te vergroten. Bij het dilemma van de maand krijgt een grote groep collega's een e-mail met een integriteitscasus en een nadere toelichting.

In het najaar van 2022 is het Rad van Integriteit geactualiseerd en opnieuw uitgerold.

In 2022 waren er in Nederland (inclusief België) 27 meldingen van vermoedens van een integriteitsschendingen of misstand. Dit aantal is aanzienlijk lager dan het totaal van 45 in 2021.

Buitenlanden

In het Verenigd Koninkrijk, Noord-Amerika en Duitsland hebben we soortgelijke acties ondernomen om deze zeer belangrijke kernwaarde van ons bedrijf in de schijnwerpers te zetten.

In 2022 waren er in de buitenland 12 meldingen van vermoedens van integriteitsschendingen of misstanden. Dit aantal is lager dan het totaal van 15 in 2021.

Emissievrij materieel op de bouwplaats

VolkerWessels is dagelijks actief op bijna 2.500 bouwlocaties in Nederland. Met de inzet van elektrisch materieel, groene stroomaansluitingen en slimme bouwlogistiek realiseren we stap voor stap onze duurzaamheidsambities. VolkerWessels Materieel & Logistiek (VWML) en het Kenniscentrum Duurzaamheid weten wat nodig voor deze transitie.

DIT JAAR AANGESCHAFT ELEKTRISCH MATERIEEL

O.a. elektrische wegenbouwmachines zoals een walsmachine, asfaltspredmachine en graafmachines. VolkerWessels had bovendien de primeur met de aankoop van de eerste elektrische rupshijskraan die wordt ingezet voor Morgen-Wonen.

“VolkerWessels heeft de ambitie om in 2030 emissievrij te zijn, wat aansluit bij de richting waarin de overheid en veel opdrachtgevers zich bewegen”, vertelt Jan Grit, manager Kenniscentrum Duurzaamheid. “De komende jaren zijn we verplicht om onze emissies verder te

beperken en we zien dat opdrachtgevers dit vaker als randvoorwaarde of gunningscriterium stellen in tenders. Tegelijkertijd is de praktijk complex en hebben veel opdrachtgevers, maar ook onze eigen collega’s, nog onvoldoende inzicht in de mogelijkheden. Om hierover mee te denken en onze expertise te delen hebben we dit jaar het Kenniscentrum Duurzaamheid opgericht.”

Een belangrijke pijler onder de duurzaamheidsdoelstellingen van VolkerWessels is de investering in de elektrificatie van strategisch materieel. “Uitgangspunt is dat we dit verantwoord en zoveel mogelijk vraaggestuurd doen”, legt Ron Frazer, directeur van VWML uit. “Dat heeft dit jaar geleid tot de aanschaf van verschillende emissievrije machines, gelijk aan 20% van ons investeringsbudget. Het aanbod is echter nog klein en de prijs nog erg hoog, wat een echte schaa sprong in de weg staat. Door samen te werken met alle partijen in de keten proberen we de transitie te versnellen.”

Elektrificatie is een eerste belangrijke stap, maar dit vraagt ook om voldoende stroomvoorziening op de bouwplaats, legt Ron uit. “Zo’n aansluiting is soms echter lastig te realiseren door de drukte

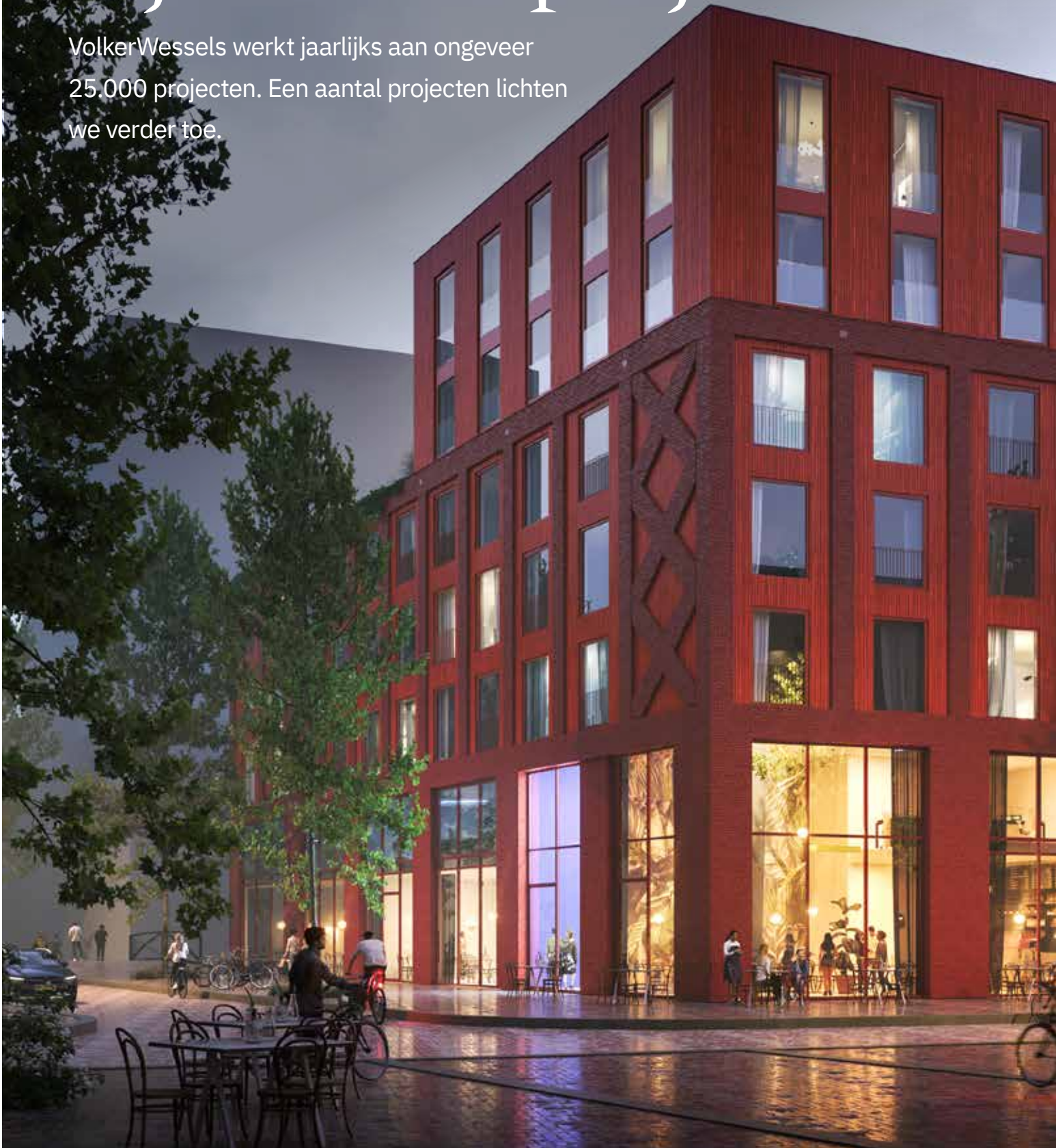
op het net. We hebben dit jaar veel ervaring opgedaan met battery packs en waterstoffaggregaten, maar een vaste stroomaansluiting blijft de meest robuuste, goedkoopste en duurzaamste oplossing. Juist ook omdat VolkerWessels 100% groene stroom inkoop uit wind en deels zelf opwekt met een eigen zonnepark.”

Tot slot is de grootste impact volgens Ron misschien wel te behalen door slimme bouwlogistiek. “70% van onze bouwprojecten is binnenstedelijk. Dat betekent dat we niet alleen onze emissies moeten beperken, maar ook onze vrachtbewegingen en de bijkomende overlast. We zijn daarom al sinds 2016 actief met ons BouwHub concept, locaties aan de randen van steden van waaruit we de last-mile logistiek coördineren en monitoren. Zo hoeven leveranciers zelf niet de binnensteden in, bundelen we materialen tot werkpakketten en gaat het aantal vrachtbewegingen significant omlaag en de arbeidsproductiviteit omhoog. Deze werkwijze levert volgens TNO een CO₂- en stikstofbesparing op van 68%.”

Bijzondere projecten

VolkerWessels werkt jaarlijks aan ongeveer 25.000 projecten. Een aantal projecten lichten we verder toe.

SHELT

Binnen VolkerWessels is complementair aan het succesvolle houtmodule bouwsysteem voor appartementen een nieuw innovatief, duurzaam, hybride houtbouwsysteem ontwikkeld: Shelt. Dit is een woonproduct voor grondgebonden woningen en appartementen. Het is gemaakt op basis van een industrieel duurzaam proces gericht op het reduceren van CO₂- en stikstof emissies, circulair en waardevast waarbij kwaliteit en klantbeleving centraal staan. Met Shelt. bouwen we samen aan een "houtbare" levenskwaliteit.

VolkerWessels Bouw & Vastgoedontwikkeling

INZET DUURZAAM ELEKTRISCH SPOORMATERIEEL

VolkerWessels deed in 2022 een substantiële investering in duurzaamheid met de ontwikkeling en productie van de eerste hybride stopmachine voor de Nederlandse markt. De 65 meter lange stopmachine met hybride aandrijving is de eerste in zijn soort die zowel kan rijden als werken op het Nederlandse spoor (1500V DC en 25kV AC) en is daarmee een cruciaal en uniek emissiearm materieelstuk voor spoorwerkzaamheden.

VolkerRail

ZEE- EN LANDKABEL KOPPELEN

In opdracht van Zayo heeft VolkerWessels Telecom op het strand van Zandvoort een datakabel aangelegd op drie meter diepte. Dankzij deze werkzaamheden kon deze kabel later aan een zeekabel gelast worden die Nederland verbindt met Engeland. Hierdoor is voor grote bedrijven optimaal dataverkeer mogelijk tussen deze twee landen.

VolkerWessels Telecom

MAASBRACHT

Om de leveringszekerheid van elektriciteit ook in Limburg nu en in de toekomst te garanderen wordt er gewerkt aan het net en de stations. Zo vernieuwt TenneT volledig het bestaande 380/150 kV-hoogspanningsstation met 18 hoogspanningskabels Maasbracht.

Visser & Smit Hanab

EASTBROOK STUDIOS

VolkerFitzpatrick is door Hackman Capital Partners aangesteld voor de bouw van Eastbrook Studios, het grootste film- en televisieproductiecentrum van Londen. Het project bestaat uit 12 studios, drie hectare voor buitenscenes, kantoren en andere ruimtes, in totaal meer dan een 50.000 vierkante meter.

VolkerFitzpatrick

cö

Kondor Wessels Duitsland bouwt op de 6.000 m² grote locatie Annenallee/Hämmerlingstraße in Berlijn-Köpenick een nieuwe buurt met vijf woningen, een herenhuis met drie lagen appartementen en een ondergrondse parkeergarage met 67 parkeerplaatsen.

Kondor Wessels Duitsland

ROCKY MOUNTAIN MOTORSPORTS

Volker Stevin Contracting heeft in 2022 de bestrating van het circuit voor Rocky Mountain Motorsports afgerond. VSC voltooide de helling en bestrating van het 3,5 km lange privé-racecircuit, met 16 bochten en 36 m hoogteverschil per ronde.

Volker Stevin Contracting

OMZET 2022

Bedrag in miljoen euro's

2022: € 2.190

EBT-marge

6,2%

2021: 6,0%

Orderportefeuille

(ultimo boekjaar,
in miljoenen)

€3.015

2021: € 3.166

Gemiddeld aantal medewerkers

3.788

2021: 3.900

IF-rate

3,1

2021: 3,6

Social Return

1,7%

2021: 1,3%

Afvalscheidings- percentage

65%

2021: 63%

CO₂ uitstoot

(scope 1 en 2, in kiloton)

17,9

2021: 20,1

Nieuwbouw Research en Diagnostiek
Centrum ADORE en Atrium -
Amsterdam UMC, locatie VUmc

Wonderwoods in Utrecht

DIVISIE

Bouw & Vastgoedontwikkeling

- **Woningbouw**
- **Utiliteitsbouw, waaronder industrie en logistiek**
- **Industriële productie en levering van bouwelementen, waaronder geprefabriceerde bouwonderdelen**
- **Vastgoedontwikkeling**
- **Installatietechniek en -onderhoud**

Marktontwikkelingen in 2022

In de woningmarkt bleef de vraag groter dan het aanbod. Door de (kwalitatieve) schaarste steeg de gemiddelde woningprijs in heel Nederland op jaarbasis. Als gevolg van stijgende rentes en dalend consumentenvertrouwen daalde de gemiddelde woningprijs in het najaar licht op maandbasis.

Door onder meer de oorlog in Oekraïne ontstonden er leveringsproblemen in de keten. Naast de beschikbaarheid van grondstoffen en materialen hebben significante fluctuaties in de prijs van grondstoffen en energie impact op de kostprijs en daarmee de haalbaarheid van projecten. Nieuwe woningen zijn vaak energieneutraal en met de stijgende energieprijzen is er vanuit de

consument steeds meer interesse in duurzame nieuwbouw en verduurzaming van bestaande woningen. De verwachting is dat vooral woningcorporaties de komende jaren meer duurzame woningenprojecten in opdracht zullen geven.

De schaarste van bouwlocaties en de langdurige bezwaarprocedures vormen een belemmering voor het realiseren van de – met het oog op het woningtekort – noodzakelijke woningen. Bij een aantal ontwikkelingen zien wij dat de aansluiting op het elektriciteitsnet lang op zich laat wachten. Dit duidt er eens te meer op dat de energietransitie de juiste aandacht nodig heeft vanuit de overheid opdat dit geen belemmering vormt voor het realiseren en bewoonbaar maken van woningen.

De kantorenmarkt concentreert zich voornamelijk op belangrijke locaties in de buurt van (regionale) vervoersknooppunten, waarbij de G4 en Eindhoven de meest populaire steden zijn voor de ontwikkeling van kantoren. Als gevolg van corona veranderen de kwalitatieve eisen ten aanzien van kantoren, bijvoorbeeld de noodzaak van meer ventilatie.

Open Veste Purmerend

Bovendien wordt het kantoor meer gezien als ontmoetingsplaats en dat vraagt om mogelijkheden in flexibilisering van de ruimte en de logistiek binnen een pand (looproutes). Door de stijgende rentes staat de haalbaarheid om nieuwe kantoren te ontwikkelen onder druk.

Door het aanhoudend veranderende consumentengedrag – de bestaande trend om steeds vaker producten online te kopen – is er veel vraag naar logistieke centra. Waar de huur voor kantoren geen gelijke tred houdt met de stijgende kosten (grondstoffen en rente) stijgen de huren voor logistieke centra wel met minimaal de stijgende kosten. Vastgoed voor medische/zorgdoeleinden is een groeimarkt.

Onze circa 40 lokale bedrijven zijn goed gepositioneerd om de lokale mogelijkheden voor gebieds- en vastgoedontwikkeling te herkennen. Wij reageren en handelen snel op marktontwikkelingen en hebben de middelen om te investeren. Kwaliteit is en blijft voor ons belangrijker dan volume.

De hoogtepunten

Binnen VolkerWessels is complementair aan het succesvolle houtmodule bouwsysteem voor appartementen een nieuw innovatief, duurzaam, hybride houtbouwsysteem ontwikkeld: Shelt. Dit is een woonproduct voor grondgebonden woningen en appartementen. Het is gemaakt op basis van een industrieel duurzaam proces gericht op het reduceren van CO₂- en stikstofemissies, circulair en waardevast waarbij kwaliteit en klantbeleving centraal staan. Met Shelt. bouwen we samen aan een “houtbare” levenskwaliteit.

We hebben dit jaar de 3000e MorgenWonen Puur woning geproduceerd. Het succes van deze industrieel gebouwde kwaliteitswoning is te danken aan de hoge en constante kwaliteit door bouw onder gecontroleerde omstandigheden, duurzaamheid doordat deze standaard meer energie opwekt dan verbruikt, lage emissie op de bouwplaats door slimme logistiek en operationele en financiële voorspelbaarheid. We hebben het concept uitgebreid met appartementen en als standaard de elektrische hijskraan geïmplementeerd. Daarmee lopen we voor op de woningvraag in Nederland. Binnen het concern is MorgenWonen onze standaard voor de conceptuele woningbouw. Naast onze industriële variatie op basis van een betonnen casco ‘MorgenWonen Puur’, bouwen we steeds meer in hout onder de naam ‘MorgenWonen Hout’. M'DAM, het meest circulaire houten woongebouw van Nederland, is in 2021 opgeleverd en heeft in 2022 een aantal prijzen gewonnen waar onder de Nationale Houtbouwprijs.

Op het Noordelijk Havenhoofd in Scheveningen zijn het nieuwe boothuis voor de Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij (KNRM) en de naastgelegen horeca voor Vishandel Simonis opgeleverd en overgedragen aan de nieuwe eigenaren.

De grootschalige renovatie van het Stadhuis aan de Grote Markt in Groningen is in 2022 afgerond. In het Amsterdamse Museumkwartier heeft VolkerWessels De Hooch gerealiseerd. De Hooch omvat 28 appartementen in het luxe segment en een tweelaagse ondergrondse parkeergarage. In 2022 zijn onder andere de volgende projecten opgeleverd en in gebruik genomen: het multifunctionele kantoorgebouw The Joan, het nieuwbouwproject Gebouw 3 voor ASML, de woontoren Bolero, de Bakermat en de hybride operatiekamers van het OLVG.

Een internationale belegger heeft het logistieke object ‘Hello World’ in Hoofddorp gekocht van ABC Square A, een joint venture waarin VolkerWessels Logistics Development een 50%-belang heeft.

De verdere ontwikkeling van de NDSM-werf in Amsterdam-Noord verloopt voorspoedig. Andere projecten in aanbouw zijn onder andere Tripolis en Nari-taweg in Amsterdam, CrossRoads in Sloterdijk en Wilhelminawerf, Wonderwoods en Westflank in Utrecht. VolkerWessels werkte verder aan ontwikkelprojecten zoals het culturele, circulaire en creatieve centrum Strijp-S in Eindhoven (o.a. Lighthouse), het Paleiskwartier in Den Bosch, het Foodcenter in Amsterdam, de Churchill Tower in Rijswijk, woontoren Adagio in Den Haag, de tweede fase van een wooncomplex in Kijkduin. In 2023 gaat VolkerWessels o.a. starten met de bouw van Elements in Amsterdam en een appartementen gebouw in project Westergouwe. In 2022 werd het startsein gegeven voor de nieuwbouw van het Research en Diagnostiek Centrum ADORE Amsterdam.

OMZET 2022

Bedrag in miljoen euro's

2022: € 1.298

EBT-marge

3,6%

2021: 4,9%

Orderportefeuille

(ultimo boekjaar,
in miljoenen)

€ 1.320

2021: € 1.356

Gemiddeld aantal medewerkers

4.136

2021: 4.276

IF-rate

2,7

2021: 2,6

Social Return

0,6%

2021: 0,6%

Afvalscheidings- percentage

99%

2021: 99%

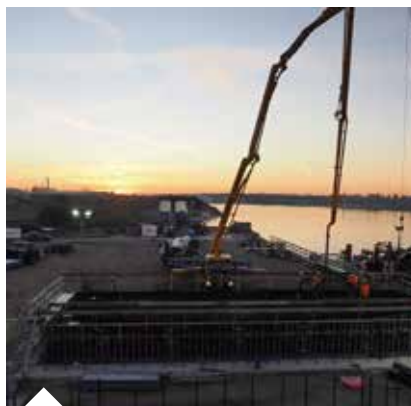

CO₂ uitstoot

(scope 1 en 2, in kiloton)

67,7

2021: 68,5

Zeesluis IJmuiden Selectieve
Onttrekking

EdesPoort

DIVISIE Infrastructuur

- **Spoor-, weg- en waterinfrastructuur**
- **Civieltechnische activiteiten**
- **Multidisciplinair projectmanagement**
- **Verkeersmanagement en infrabesturingsystemen**
- **Inspecteren, (digitaal) meten, monitoren en voorspellen van de kwaliteit van assets door datamanagement**

Marktontwikkelingen in 2022

Onze marktpositie voor kleine en middel-grote projecten blijft sterk. Naast tal van deze lokale en regionale projecten blijven we werken aan toonaangevende projecten. De publieke sector blijft onze grootste opdrachtgever. Daarnaast realiseren we steeds vaker grote projecten voor de private markt.

De markt voor multidisciplinaire infrastructuurprojecten is al vanaf de zomer van 2019 ernstig verstoord door de stikstofproblematiek. Als gevolg hiervan blijven aanbestedingen van grote complexe infrastructuurprojecten van overheidsinstanties achter bij de verwachtingen en vertragen ook de vervangings- en renovatieprojecten. De Porthos-uitspraak van begin november zal tot verdere vertraging in vergunningtrajecten leiden en daarmee tot verdere vertraging van infrastructuurprojecten.

Als gevolg van de oorlog in Oekraïne en de daarmee samenhangende sancties, werden we in 2022 geconfronteerd met hogere energie- en grondstofprijzen. De markt raakte verstoord en de tekorten, levertijden en prijzen van grondstoffen liepen op. Ten behoeve van kwaliteitsborging en leveringszekerheid heeft KWS in 2022 haar belang in Mineralis, een efficiënte groothandel in alle beton-, wegen- en waterbouwmaterialen, vergroot van 33% naar 100%.

Klimaatadaptatie is de komende jaren één van de grootste uitdagingen in Nederland. Hierdoor zal aandacht voor biodiversiteit en projecten op het gebied van watermanagement toenemen. Hetzelfde geldt voor de energietransitie en daarmee samenhangende infrastructuur voor wind- en zonneparken. De behoefte aan duurzame mobiliteit vraagt enerzijds om meer investeringen in spoor en lightrail, en anderzijds om innovaties in verkeersmanagement waarmee de bestaande wegeninfrastructuur beter benut wordt.

De marktuitvragen voor duurzaamheid zijn ook binnen de infrastructuurdivisie nog niet uniform. Samen met partners werken we actief aan het creëren van eenduidigheid in de sector. Het Materiapaspoort, onze rol in het Betonakkoord, het lidmaatschap van Emissieloos Netwerk Infrastructuur (ENI), De Groene Koers, Duurzaam GWW en onze deelname aan het Convenant Zuid-Holland zijn hier voorbeelden van.

Galecopperbrug in Utrecht

We blijven ons richten op marge boven volume, op een constructieve samenwerking met onze partners en klanten en op de kwaliteit van onze orderportefeuille. Daarnaast blijven we investeren in vermindering van de uitstoot van stikstof tijdens de realisatie en in het gebruik van projecten. Voorbeelden hiervan zijn de ontwikkeling en productie van de eerste hybride stopmachine voor spoorwerkzaamheden op de Nederlandse markt en substantiële investeringen in elektrisch asfaltmateriaal, zoals rupskranen, asfaltspreidmachines, walsen en ander groot en klein materieel. Het door VolkerWessels ontwikkelde NoNOX-filter wordt frequent ingezet om de stikstofuitstoot tijdens de realisatiefase sterk te verminderen.

Medewerkers zijn zeer belangrijk in de uitvoering van onze werkzaamheden. Het ontwikkelen en opleiden van onze eigen mensen via de VolkerWessels Vakschool blijft een belangrijk aandachtspunt. Nieuwe vakmensen stellen ons in staat om aan de bouwopgave van de toekomst te voldoen. Mede in het licht van de snelle technologische ontwikkelingen en digitalisering speelt datagedreven werken met behulp van state-of-the-art informatiemanagement voor (onderhouds) projecten een sleutelrol voor VolkerWessels. We zetten met het digitaliseringsprogramma NEXT in op blijvend gebruik en doorontwikkeling van innovatieve werkmethode met behulp van virtueel bouwen, digital twins, automatiseren en robotiseren en internet of things.

De hoogtepunten

Naast vele kleinschalige projecten hebben we dit jaar ook een aantal grotere en meer complexe projecten opgeleverd. Koning Willem Alexander opende in januari de nieuwe Zeesluis IJmuiden. Vervolgens is Van Hattum en Blankevoort gestart met het project Selectieve Onttrekking in het Binnenspuikanaal. Het betreft een constructie om toename van verzilting van het Noordzeekanaal door het gebruik van Zeesluis IJmuiden tegen te gaan. De Innovatiestroom A58 bij Klooster werd in juni geopend voor gebruik. Hiermee zetten we fors in op duurzame innovaties in de wegenbouw, met als doel om in 2030 CO₂-neutraal en circulair te werken.

Het klimaat verandert en dat betekent dat we vaker te maken zullen krijgen met hoogwater. Verschillende ondernemingen van de divisie Infrastructuur werken actief samen aan waterveiligheid, onder andere in projecten van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Dit programma staat voor een enorme opgave: de grootste dijkversterkingsoperatie sinds de Deltawerken. In het project Markermeerdijken wordt 33 kilometer aan dijk tussen Amsterdam en Hoorn versterkt. Dijkversterking Hansweert is één van de belangrijkste projecten om Zeeland in 2050 bestand te laten zijn tegen de zeespiegelstijging. In West-Brabant is gestart met dijkverbetering langs de Mark, Vliet en Dintel. Ook aan de zuidzijde van de Hollandsche IJssel wordt 10 kilometer dijk verder versterkt en verhoogd ter bescherming tegen hoogwater en overstromingen. Met het project Piekberging Haarlemmermeer wordt in de Haarlemmermeerpolder een noodzakelijke piekberging gerealiseerd die één miljoen kubieke meter water kan bergen.

De Nederlandse infrastructuur staat de komende jaren voor een grote onderhoudsopgave. Om ervoor te zorgen dat de infrastructuur zo optimaal mogelijk wordt benut is datagedreven asset management cruciaal. VolkerWessels maakt gebruik van kunstmatige intelligentie zodat we met lerende algoritmen onderhoud beter kunnen voorspellen. Recent heeft VolkerWessels alle expertise en competenties voor goed beheer, onderhoud en renovatie gebundeld en ondergebracht binnen werkmaatschappij Vialis. In het kader van de enorme vervangings- en renovatieopgave zijn naast de werkzaamheden aan de brug bij Ouderkerk dit jaar de projecten Tuivervanging Galecopperbrug Zuid en realisatiefase van de Kooybrug en Draaibrug Montfoort van start gegaan. De ondertekening van de onderhoudsovereenkomst Maastunnelcomplex, een tweefasencontract met een lange looptijd van 15 + 5 jaar, is een unicum in Nederland. Naast meerjarige gebiedscontracten en het beheer, onderhoud en renovatie van onder andere de passagiersbruggen en vliegtuigopstelplaatsen op Schiphol, werken we ook op een aantal langlopende onderhoudscontracten voor ProRail. Het ontwikkelen, leveren en in stand houden van delen van overweg beveiligingsinstallaties maakt hiervan onderdeel uit. Voor de gemeente Amsterdam voeren wij het onderhoud aan de verkeersregelinstallaties (VRI) uit.

Schiphol heeft als eerste luchthaven ter wereld een weg (PlasticRoad) van gerecycled plastic afval afkomstig uit de terminal. KWS is als grondlegger van PlasticRoad trots op de succesvolle introductie en implementatie op Schiphol.

OMZET 2022

Bedrag in miljoen euro's

14%

Omzet
Energie & Telecom
Infrastructuur

2022: € 931

EBT-marge

6,3%

2021: 5,3%

Orderportefeuille

(ultimo boekjaar,
in miljoenen)

€1.003

2021: € 1.099

**Gemiddeld aantal
medewerkers**

2.933

2021: 3.058

IF-rate

2,5

2021: 1,6

Social Return

1,0%

2021: 1,6%

**Afvalscheidings-
percentage**

93%

2021: 94%

CO₂ uitstoot

(scope 1 en 2, in kiloton)

18,4

2021: 16,8

Zinker voor kabels in opdracht
van Stedin Rotterdam

Connectiviteit hoogbouw
Den Haag

DIVISIE

Energie & Telecom Infrastructuur

- **Ontwerp, aanleg, (voorspelbaar) onderhoud en monitoring van tele-
cominfrastructuur**
- **Ontwikkeling, engineering, aanleg en
onderhoud van energie-infrastruc-
tuur**

Telecom

Marktontwikkelingen in 2022

In 2022 is massaal invulling gegeven aan de wensen voor glasvezel. De netwerken voor connectiviteit worden steeds meer gezien als vastgoed en pensioen- en private equity fondsen investeren fors in deze netwerken. De verglazing heeft ook tot gevolg dat het verschil tussen vast en mobiel vervaagt, de partijen zien het meer als één markt. De eigenaren van de netwerken zetten de klantvraag centraal, zowel die van particulieren als van het bedrijfsleven.

Een andere ontwikkeling die we het afgelopen jaar hebben gezien, is dat een aantal zakelijke klanten een eigen netwerk heeft gebouwd. Voorbeelden hiervan zijn Havenbedrijf Rotterdam, ProRail en Schiphol. Hierbij zie je ook dat connectiviteit steeds meer een onderdeel wordt van het bestaande vastgoed. De duurzaamheidsambitie van markt-partijen neemt toe. Onze belangrijkste bijdrage ligt in het optimaliseren van de logistiek. Naast het efficiënter maken van de kilometers door middel van onze eigen data-analyse, levert het gebruik

van de BouwHubs van VolkerWessels Materieel & Logistiek en preventief onderhoud hieraan een bijdrage. Dit alles is er op gericht om onze CO₂-footprint zo klein mogelijk te maken. De inzet van data-analyse (koppelen van mens – middel – logistiek) is ook noodzakelijk om zoveel mogelijk elektrische voertuigen in te zetten.

Energie

Marktontwikkelingen in 2022

De transitie van fossiele brandstoffen naar duurzame energieoplossingen is de belangrijkste factor in de energiemarkt en zorgt nog steeds voor ontregeling van de markt. Waar voorheen aansluitingen voor nutsvoorzieningen een gegeven waren, is dit nu de eerste vraag die klanten stellen. Zijn er voldoende energievoorzieningen in de regio waar ik wil gaan bouwen? Daarom zit Visser & Smit Hanab steeds vaker in het voortraject van een ontwikkeling. De oorlog in Oekraïne en de gevolgen die dat heeft voor onze energievoorziening en -prijzen maken die energietransitie nog urgenter. Een ander gevolg van deze transitie is dat we steeds meer klanten en ook een ander soort klant bedienen.

Om te kunnen inspelen op de kansen in de energietransitie hebben we onze organisatie succesvol verdeeld in drie onderdelen. Distributie richt zich op de aanleg van ondergrondse infrastructuur en

ontwikkeling van duurzame laag- en middenspanningsoplossingen, naast aanleg en uitbreiding van distributieleidingwerken. De markt voor Distributie komt voort uit de vastgoedontwikkeling, de bouw van zonne- en windparken en de uitbreiding van het laag- en middenspanningsnetwerk in Nederland. Pipelines & Industry richt zich op de meer complexere ondergrondse infrastructuur en werkt aan industriële verduurzamingsprojecten. We helpen oplossingen te creëren ten behoeve van waterstofproductie, -opslag en -transport en CO₂-transport en -opslag. Het komende jaar gaan we dit onderdeel uitbreiden met meer E&I (Electrical & Instrumentation)-competenties voor de industrie. Volker Energy Solutions is gespecialiseerd in de complete keten van hoogspannings (HV)-infrastructuur; van haalbaarheidsstudies, engineering voor hoogspanningsstations, verzwaring van het HV-energienetwerk tot aan de aanleg van HV kabeltracés.

Vanwege de grote hoeveelheid werk is er behoefte aan vakbekwaam en geschikt personeel. Met behulp van de VolkerWessels Vakschool kunnen wij nieuwe collega's opleiden op het gebied van ontwerp, werkvoorbereiding en bouw en het daaropvolgende onderhoud van een installatie of kabel- of leidingnetwerk. Deze diversificatie van disciplines versterkt de positie van VolkerWessels in de waardeketen.

De hoogtepunten

Telecom

In samenwerking met ons zusterbedrijf Visser & Smit Hanab heeft VolkerWessels Telecom geïnvesteerd in de eerste elektrisch gestuurde boorinstallatie van Nederland.

Open Dutch Fiber (ODF) en VolkerWessels Telecom hebben een overeenkomst gesloten voor de verglazing van ruim 500.000 huishoudens in Nederland. Naast dat VolkerWessels Telecom in opdracht van ODF de glasvezelnetwerken ontwerpt en bouwt, neemt de organisatie ook het beheer van de netwerkverdeelcentrales en de passieve infrastructuur daaronder op zich.

VolkerWessels Telecom heeft haar technologiebedrijven Hyrde, Recognize en MapXact het afgelopen jaar verder versterkt. Er zijn bijvoorbeeld digitale oplossingen verder ontwikkeld en uitgerold, zoals een fleet management tool om de planning, navigatie en registratie te verbeteren en een risico-inventarisatie om infrastructurele projectspecifieke risico's in kaart te brengen.

Dit jaar is de prefabstraat van antenne-units in Lieren geopend. Zo kunnen bijna volledig gemonteerde antennes snel op de plaats van bestemming opgebouwd worden.

Energie

Naast het winnen, werken aan en voltooien van een aantal grote projecten zijn we vooral trots op de grote aantallen relatief kleine projecten waar we aan werken. Deze stabiele onderstroom van werken zorgt ervoor dat we als bedrijf continu kunnen groeien en kunnen leren wat er in de markt speelt om daar snel op in te spelen.

In 2022 hebben we project BURR opgeleverd. Dit betrof een hoogspanningsstation voor een datacenter op Schiphol Rijk. Ook hebben we een grote bijdrage geleverd aan het project EdesPoort van onze zusterbedrijven. Hierbij hebben we onder andere 9 kilometer oude kabels verwijderd, de tijdelijke omlieggingen tijdens de bouwfase gerealiseerd en langs het spoor 250 kilometer nieuwe kabelverbindingen aangelegd.

In het kader van de energietransitie moeten er oplossingen gevonden worden om de CO₂-footprint omlaag te krijgen en zo de opwarming van onze aarde terug te dringen. Een van de oplossingen is de ondergrondse opslag van CO₂ in bestaande koepels. Hiervoor hebben we met ons boorteam de infrastructuur in Noorwegen aangelegd. Dit project voor Northern Light bestaat uit het ontwikkelen van een flexibele infrastructuur om CO₂ op te slaan.

Op dit moment werken we aan een aantal duurzame hoogspanningsstations voor bijvoorbeeld TenneT en een datacenter in Middenmeer.

In opdracht van Stedin Netbeheer hebben we 16 kilometer kabel aangelegd door een druk stedelijk gebied in het centrum van Rotterdam. Deze verzwaring van het bestaande 10kV net naar een 23kV net was noodzakelijk door de toenemende vraag naar elektra als direct gevolg van de noodzakelijke transitie naar duurzame energie.

In opdracht van Air Products heeft Visser & Smit Hanab in het Rotterdamse havengebied een leiding van 32 kilometer aangelegd voor waterstof. Een uitdagend project gezien de economische belangen in dit drukke gebied. Het afstemmen van alle raakvlakken met omgevingspartijen is bij de meeste van onze projecten een van de belangrijkste aandachtspunten.

OMZET 2022

Bedrag in miljoen

24%
Omzet
Verenigd
Koninkrijk

2022: € 1.600 / £ 1.349

EBT-marge

2,8%

2021: 0,5%

Orderportefeuille

(ultimo boekjaar,
in miljoenen)

€ 1.953 / £ 1.732

2020: € 2.105 / £ 1.769

**Gemiddeld aantal
medewerkers**

3.578

2021: 3.387

IF-rate

0,8

2021: 1,4

**Afvalscheidings-
percentage**

91%

2021: 96%

CO₂ uitstoot

(scope 1 en 2, in kiloton)

22,0

2021: 24,7

High Speed 2

Installation of
EVCP for Liberty
Charge

RAF Lakenheath
Phase 2

DIVISIE Verenigd Koninkrijk

- Snelwegen en luchthaveninfrastructuur
- Spoorweginfrastructuur
- Haven-, energie-, water- en milieu-infrastructuur
- Gebouwen voor commerciële, industriële en onderwijsdoeleinden

Marktontwikkelingen in 2022

2022 kende enkele uitdagingen als gevolg van politieke veranderingen. De sector als geheel blijft tegenwind ondervinden door tekorten in de toeleveringsketen voor zowel materialen als geschoolde arbeidskrachten en door inflatiedruk. VolkerWessels VK heeft in samenwerking met de toeleveringsketen en klanten veel van de uitdagingen het hoofd kunnen bieden en heeft een perso-

neelsplan ingevoerd dat gericht is op het behouden, ontwikkelen en aantrekken van personeel.

De Britse regering heeft toegezegd op langere termijn in infrastructuur te blijven investeren. Dit geeft de kracht van de sector weer en biedt een solide kader van mogelijkheden op verschillende markten. VolkerWessels VK werkt met belangrijke nationale klanten en in een aantal joint ventures, allianties en partnerschappen. Door gebruik te maken van haar capaciteiten en specialistische expertise in deze markten, met een belangrijke focus op samenwerking, is VolkerWessels VK in staat de kansen die zich voordoen te benutten.

Oxfordshire LED lighting upgrade

Barking Riverside Extension

Naast haar kernaanbod breidt VolkerWessels VK haar aanwezigheid in nieuwe en zich ontwikkelende markten steeds verder uit. Daartoe behoren de levering van glasvezelinfrastructuur voor hogesnelheidsbreedband en van oplaadnetwerken voor elektrische voertuigen ter ondersteuning van de expansie in deze snelgroeiende sector. De markt voor gebouwen en logistieke centra blijft sterk groeien en er beginnen weer nieuwe mogelijkheden te ontstaan in de sector van commerciële luchthavens. VolkerWessels VK heeft een solide orderportefeuille en een uitgebreid scala aan kansen in de pijplijn.

De hoogtepunten

In 2022 heeft VolkerWessels VK een aantal belangrijke projecten afgerond. VolkerFitzpatrick voltooide werkzaamheden aan het project Barking Riverside Extension voor de verlenging van de London Overground-lijn in Oost-Londen en de bouw van een nieuw station; aan het Luton DART - een geleid systeem voor massapassagiersvervoer dat Luton Luton Airport verbindt met het hoofdstation Luton Airport Parkway; en aan twee logistieke eenheden bij DIRFT. VolkerRail voltooide zijn werkzaamheden voor MerseyRail en Manchester Metro-link, Eccles Lane spoorvernieuwingen. VolkerHighways leverde een aantal projecten op voor oplaadpunten voor elektrische voertuigen en verbetering van de openbare ruimte, terwijl VolkerLaser de laatste hand legde aan het ICCP-project op de M5 in Oldbury.

VolkerWessels VK bleef ook goede vooruitgang boeken met zijn lopende contracten. Als onderdeel van de Align JV is VolkerFitzpatrick doorgegaan met de oplevering van sectie C1 van High Speed 2 en bij het station Brent Cross West in West-Londen, alsmede bij de remise Gosforth in het noordoosten. Voor VolkerRail wordt verder gewerkt aan de allianties East West Rail en de Transpennine Route Upgrade East. De werkzaamheden van VolkerStevin op het gebied van overstromingsrisicobeheer zijn voortgezet in Kendal in het Lake District, evenals het West Kirby Flood Alleviation Scheme in het noordwesten en het Southsea Coastal Scheme aan de zuidkust. VolkerHighways blijft een aantal snelwegonderhoudsprojecten en verlichtingsonderhoudsprojecten voor lokale overheden ondersteunen en levert glasvezelcontracten voor City Fibre, terwijl het werk van VolkerLaser aan het East Cliff viaduct in Dover doorgaat.

In 2022 heeft VolkerWessels VK in het hele land in alle sectoren een aantal belangrijke contracten binnengehaald voor diverse opdrachtgevers. VolkerFitzpatrick kreeg een contract toegewezen om samen met VolkerStevin de installatie van kabels aan land te verzorgen voor het Hornsea 3 offshore windmolenpark. Ook hebben ze een belangrijk contract gewonnen voor de bouw van de grootste film- en tv-studio's in Londen - Eastbrook Studios voor opdrachtgever Hackman Capital. VolkerFitzpatrick is aangesteld door National Highways om verbeteringswerken uit te voeren aan knooppunt 9 van de M3 en om versterkings- en renovatiewerken uit te voeren aan het A38(M) Tame Valley Viaduct in de Midlands. VolkerRail kreeg de opdracht om spoorvernieuwingen uit te voeren bij de logistieke hub DP World en bij de London Trams, die Croydon en Zuid-Londen bedienen. VolkerStevin kreeg de opdracht voor fase 1 en 2 van het Preston and South Ribbles flood risk management scheme en het Rother Tidal Walls East Flood Defence scheme en kreeg een plaats in de Anglian Water Strategic Pipeline Alliance. VolkerHighways kreeg contracten toegewezen voor de installatie van oplaadpunten voor elektrische voertuigen en een aantal verhardingsprojecten, evenals een programma voor de vervanging van verkeerslichten en kolommen voor de Oxfordshire County Council. VolkerLaser verwierf een plaats in het SDF-framework van National Highways en een contract voor kabelinspecties op de M48 Severn Bridge.

OMZET 2022

Bedrag in miljoen

6%

Omzet
Noord-Amerika

2022: € 412 / C\$ 567

EBT-marge

6,1%

2021: 7,3%

Orderportefeuille

(ultimo boekjaar,
in miljoenen)

€ 870 / C\$ 1.256

2021: € 972 / C\$ 1.399

**Gemiddeld aantal
medewerkers**

1.343

2021: 1.305

IF-rate

6,9

2021: 9,3

**Afvalscheidings-
percentage**

96%

2021: 98%

CO₂ uitstoot

(scope 1 en 2, in kiloton)

72,6

2021: 77,8

West Calgary Ringroad

DIVISIE Noord-Amerika

- **Civiele bouw inclusief ondergrondse nutsvoorzieningen en asfalt-/grind-productie, onderhoud van snelwegen en gemeentelijke wegen (Alberta en British Columbia)**
- **Aanleg van wegen, civiele techniek en ondergrondse nutsleidingen (Seattle)**

Marktontwikkelingen in 2022

Hoge olieprijsen, stijgende inflatie, een krappe arbeidsmarkt en aanhoudende verstoringen van de toeleveringsketen beïnvloedden beslissingen van opdrachtgevers. Hoge olieprijsen hebben geleid tot meer aangekondigde kapitaaluitgaven in de oliesector en de hernieuwbare energiesector, waardoor de vraag naar particuliere projecten in sommige gebieden is toegenomen. Aan de andere kant zetten stijgende materiaalkosten en vertragingen bij de levering de marges en de planning onder druk. Ook hebben sommige partijen ervoor gekozen projecten uit te stellen vanwege de gestegen kosten. In de Verenigde Staten gaat de betonindustrie door met het wegwerken van de achterstand in projecten als gevolg van de staking eerder dit jaar.

De primaire focus is op het handhaven van projectmarges, de kwaliteit van de orderportefeuille en het stimuleren van operationele kracht op alle niveaus in het bedrijf.

Op dit moment voeren we steeds meer bouwwerkzaamheden uit voor publieke dan voor particuliere opdrachtgevers. We zien wel mogelijkheden om meer particulier werk toe te voegen aangezien de vraag naar nieuwe woningen in Alberta aanzienlijk is toegenomen.

VolkerWessels is sinds 1978 actief in Noord-Amerika, voornamelijk in de aanleg van (snel)wegen en nutsvoorzieningen. Onze bedrijven voeren ook grote onderhoudscontracten voor snelwegen uit. Die zijn vaak strategisch gelegen in de provincies Alberta en British Columbia in Canada.

De economie van deze twee provincies is voornamelijk gebaseerd op grondstoffen. Onze langlopende weg- en onderhoudscontracten in Alberta en British Columbia blijven een solide basis vormen voor onze orderportefeuille in Noord-Amerika.

Onze Canadese bedrijven zijn strategisch gelegen in de provincie en opereren op

Travers
Solar
Project

markten waar wij een concurrentievoordeel hebben. Onze sterke zakelijke relaties en onze focus op kwaliteit en service maken ons tot een voorkeurspartner, waardoor er langdurige mogelijkheden zijn om in deze gebieden succesvol te zijn.

In de regio Seattle/Washington is Mid Mountain Contractors goed gepositioneerd om te profiteren van de toegenomen investeringen in infrastructuur, met name door de focus op wegwerkzaamheden (inclusief nieuwbouw, renovatie en kruispunten), civiele werken (o.a. bruggen), alsmede ondergrondse nutsvoorzieningen en particuliere ontwikkelingsbouw.

De particuliere markt is sterk gebleven, wat deels te danken is aan de aanwezigheid van verschillende multinationals, zoals Boeing, Microsoft, Amazon en Google, die voor veel economische activiteit in de regio zorgen. De recente ontslagen in de technologie-sector hebben de ontwikkeling van de industriële, commerciële en residentiële markten vertraagd, wat gevolgen zal hebben voor de groei van de particuliere sector.

De hoogtepunten

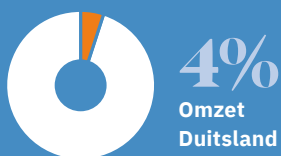
Hoogtepunten waren onder meer de West Calgary Ring Road, die na vier jaar bouwen zijn voltooiing nadert. Als partner van de hoofdaannemer is Volker Stevin gecontracteerd om de ondergrondse nutsvoorzieningen en alle wegwerkzaamheden inclusief beton te voltooien voor de West Calgary Ringroad. Dit betekent onder andere de aanleg van meer dan 91 kilometer pijplijn en productie van 425.000 ton asfalt.

Gunstige weersomstandigheden in de zomer en het najaar en extra financiering door het Alberta Department of Transportation hadden een positieve invloed op Volker Stevin Highways.

H Wilson voegde een groot meerjarig infrastructuurproject in Noord-Alberta toe aan haar portefeuille. Verder zien we groei in de markt voor duurzame energie met de bouw van het Travers Solar Project, waar McNally Contractors zijn deel van het werk aan Canada's grootste fotovoltaïsche centrale van 465 MWAC heeft voltooid.

OMZET 2022

Bedrag in miljoen euro's

2022: € 272

EBT-marge

9,2%

2021: 9,6%

Orderportefeuille

(ultimo boekjaar,
in miljoenen)

€ 624

2021: € 593

**Gemiddeld aantal
medewerkers**

356

2021: 364

IF-rate

7,8

2021: 6,2

**Afvalscheidings-
percentage**

92%

2021: 83%

CO₂ uitstoot

(scope 1 en 2, in kiloton)

1,5

2021: 1,5

Potsdam

DIVISIE Duitsland

- **Ontwikkelen en bouwen van woningen en commercieel vastgoed in Berlijn, de deelstaat Noordrijn-Westfalen, regio Frankfurt en centraal Duitsland**

Marktontwikkelingen in 2022

VolkerWessels Duitsland verwacht dat de marktomstandigheden in de Duitse bouwsector zullen verslechteren. De stijging van de prijzen van grondstoffen,

tekort aan sommige grondstoffen en een tekort aan geschoolde arbeidskrachten versterkt de verwachting dat de marktomstandigheden minder gunstig zullen worden.

VolkerWessels Duitsland heeft een stevige positie verworven in de Duitse markt waardoor de verslechterde omstandigheden beperkt invloed zullen hebben op de resultaten. De markt voor energiezuinige, vrijstaande en gesta-

Kappus-Höfe in Offenbach

Potsdam

pelde woningen zal groeien en dat is ook een markt waar we ons meer op gaan richten.

VolkerWessels heeft zich in 2022 selectief opgesteld ten aanzien van het verwerven van grondposities en is zich blijven richten op de verwerving van bouwprojecten van "preferred partners". Het orderboek en de orderboekmarge konden op die manier relatief constant worden gehouden. Het motto blijft: winst voor omzet en groei.

De hoogtepunten

In 2022 realiseerde VolkerWessels Duitsland o.a. vier projecten: Kappus-Höfe in Offenbach met 311 wooneenheden, O-Quartier in Solingen met 308 wooneenheden, Condé in Potsdam met 24 eenheden en STRIETZ in Leipzig met 112 eenheden.

Daarnaast werkte VolkerWessels in 2022 aan de projecten Mittenwalder StaÙe, Hoyerswerdaer StraÙe, Mehrower Allee, ForckenbeckstraÙe, Cité Foche en een verzorgingstehuis in Kleinmachnow.

In Berlijn-Falkensee werd een perceel verworven voor het eerste logistieke project met circa 6.500 m² verhuurbare ruimte. Daarnaast werd in MeiÙen een perceel met een bruto vloeroppervlak van 9.700 m² voor 59 appartementen aangekocht.

Samenvatting Kengetallen

2022

(€miljoen, tenzij anders vermeld)

	2022	2021	2020	2019
Ratios				
EBT-marge	3,9%	3,6%	2,4%	2,6%
Nettoresultaat als % van omzet	2,9%	2,7%	1,8%	2,2%
Current ratio	1,13	1,20	1,08	1,17
Solvabiliteit	23,3%	22,0%	27,1%	31,4%
Belastingtarief	25,6%	25,4%	21,6%	16,7%
ROCE	25,6%	26,0%	17,8%	18,7%
Overige informatie				
Orderportefeuille	8.773	9.236	9.618	8.916
Gemiddeld aantal medewerkers	16.536	16.589	16.931	17.044
Free cash flow (exclusief IFRS 16)	80	236	161	267
Netto werk kapitaal	-7	-167	-129	-164
Nettotegoed (-schuld)	-66	38	97	312
Kernwaarden / CSR (NL)				
IF-rate	2,8	2,7	2,9	3,3
Afvalscheidingspercentage	97%	97%	96%	94%
Social returnscore	1,1%	1,1%	1,1%	1,2%
CO ₂ uitstoot (kton)	105	106	115	136
Totaal aantal meldingen van vermoedens van integriteitsschending en vermoedens van misstanden	27	45	34	22

COVERBEELD

TRANSFORMATORSTATION OOSTERHOUT

Samen met de opdrachtgever hebben wij begin 2022 de ambitie neergezet om een zo duurzaam mogelijk transformatorstation neer te zetten. Biodiversiteit, circulariteit en CO₂-reductie moesten daarbij centraal staan. Van deze ambitie is transformatorstation Oosterhout, vlakbij Nijmegen, het resultaat.

Het is ons meest duurzame en groenste transformatorstation tot nu toe. Het heeft een nieuwe standaard gezet voor onze toekomstige te bouwen stations. We zijn trots op het eindresultaat en het team van onze eigen mensen die dit hebben gerealiseerd.

VolkerWessels was betrokken bij zowel het ontwerp als de realisatie van station Oosterhout. Wanneer wij al vroegtijdig betrokken zijn in het proces, kan ons engineeringsteam al tijdens de ontwerpfase maatregelen treffen die resulteren in verhoogde circulariteit en het verlagen van de CO₂-emissie. Onze engineers hebben gekeken naar waar optimalisatie kon worden behaald ten op zichte van het basisontwerp. Dankzij slimme ontwerpkeuzes hebben zij het gebruik van virgin materialen kunnen verminderen.

Op het gebied van materiaalreductie hebben we een drietal maatregelen toegepast. Allereerst is het aantal steunisolatoren gereduceerd ten opzichte van een standaard ontwerp. Daarnaast is door het toepassen van een nieuw (prefab) fundatie-concept het aantal heipalen met ongeveer 55% afgenomen. Tenslotte heeft het team gekeken naar de optimale ligging van de kabels waardoor minder kabelgoten benodigd waren. In totaal hebben deze maatregelen gezorgd voor een CO₂-reductie van 12 ton CO₂. Dit staat ongeveer gelijk aan het planten van 500 bomen op één hectare, ofwel 10.000 vierkante meter.

Bij het ontwerp van het station hebben we materialen toegepast die zorgen voor een groene uitstraling, maar tegelijk ook de biodiversiteit stimuleren.

Publicatie datum: 27 maart 2023

VolkerWessels

Koninklijke VolkerWessels BV
+31 88 186 61 86
informatie@volkerwessels.com
www.volkerwessels.com

Raad van Commissarissen

H.M. Holterman
Voorzitter
G. Wessels-Holterman
E. Blok
F.A. Verhoeven

Raad van Bestuur

J.A. de Ruiter
Voorzitter
A. Vos
Chief Executive Officer
R. Leijnse
Chief Financial Officer
D. Boers
Bouw & Vastgoedontwikkeling (NL)
C. de Wijs
Infrastructuur (NL)

Centrale Ondernemingsraad

F.T.M. Engelen
Voorzitter
E.J. van Heeren
Secretaris

Europese Ondernemingsraad

E. ten Pas
Voorzitter

COLOFON

Dit jaarmagazine is een uitgave van **Koninklijke VolkerWessels BV**

Samenstelling en schrijven Concernkantoor VolkerWessels **Ontwerp en layout** TD Cascade, Amsterdam
Illustratie JeRoen Murré **Fotografie** Glaspoort, Carel Kramer Fotografie, Linder Fotografie, Marina Kemp Fotografie, Topview, Studio PXL, Maximilian Meisse, Ko van Leeuwen

Welkom in de wereld van VolkerWessels

